

**2007–2013 m. Techninės paramos veiksmų
programa**

Vilnius, 2013 m. liepos 25 d.

TURINYS

1. DABARTINĖS ES STRUKTŪRINĖS PARAMOS ADMINISTRAVIMO SISTEMOS IR INSTITUCIJŲ PAJĖGUMŲ BŪKLĖS BEI PLĖTROS PERSPEKTYVŲ ANALIZĖ	3
1.1. ES STRUKTŪRINĖS PARAMOS ADMINISTRAVIMO SISTEMA.....	3
1.2. ES STRUKTŪRINĖ PARAMĄ ADMINISTRUOJANČIŲ INSTITUCIJŲ PAJĖGUMAI	10
1.3. STIPRYBIŲ, SILPNYBIŲ, GALIMYBIŲ IR GRĖSMIŲ ANALIZĖ.....	16
2. VEIKSMŲ PROGRAMOS STRATEGIJA.....	18
2.1. VIZIJA IR TIKSLAS.....	18
2.2. PRIORITETAS „TECHNINĖ PARAMA ES STRUKTŪRINĖS PARAMOS, GAUNAMOS PAGAL KONVERGENCIJOS TIKSLĄ, ADMINISTRAVIMUI“	20
2.3. HORIZONTALIEJI PRIORITETAI IR JŲ ĮGYVENDINIMAS.....	28
3. FINANSAVIMO PLANAS	30
4. UŽDAVINIŲ IŠRAIŠKA SKAIČIAIS	31
5. VEIKSMŲ PROGRAMOS RENGIMAS.....	33
5.1. IŠANKSTINIS (EX–ANTE) VERTINIMAS.....	33
5.2. STRATEGINIS PASEKMIŲ APLINKAI VERTINIMAS.....	36
6. ĮGYVENDINIMO NUOSTATOS.....	37
I PRIEDAS. IŠLAIDŲ PASISKIRSTYMAS PAGAL KATEGORIJAS.....	46
II PRIEDAS. FINANSINIAI SRAUTAI.....	47
III PRIEDAS. IŠANKSTINĖS (EX–ANTE) REKOMENDACIJOS – TECHNINĖS PARAMOS VEIKSMŲ PROGRAMA	48
IV PRIEDAS. SUDERINAMUMAS SU KITOMIS VEIKSMŲ PROGRAMOMIS	52
V PRIEDAS. VALSTYBĖS PAGALBOS IŠLYGA	54
VI PRIEDAS. VIEŠIEJI PIRKIMAI.....	55

1. DABARTINĖS ES STRUKTŪRINĖS PARAMOS ADMINISTRAVIMO SISTEMOS IR INSTITUCIJŲ PAJĖGUMŲ BŪKLĖS BEI PLĖTROS PERSPEKTYVŲ ANALIZĖ

1.1. ES STRUKTŪRINĖS PARAMOS ADMINISTRAVIMO SISTEMA

Pagrindiniai teiginiai:

- 2004–2006 m. 1-ojo tikslo Europos Sąjungos (toliau – ES) struktūrinės paramos administravimo institucijos yra šios: viena vadovaujančioji, viena mokėjimo ir viena auditą koordinuojanti institucija, tačiau dalis vadovaujančiosios institucijos funkcijų deleguotos dviem tarpinių institucijų lygiams: tarpinėms ir įgyvendinančiosioms institucijoms. Sukurta ES struktūrinės paramos kompiuterinė informacinė valdymo ir priežiūros sistema.
- Viešųjų investicijų srityse ES struktūrinės paramos administravimo sistema nepakankamai išnaudoja įprasto nacionalinio viešosios politikos įgyvendinimo mechanizmus.
- 2007–2013 m. laikotarpiu ES struktūrinės paramos administravimo sistema išliks centralizuota: viena koordinuojančioji, viena vadovaujančioji, viena tvirtinančioji, viena mokėjimus atliekanti, viena audito institucija. Dalis vadovaujančiosios institucijos funkcijų bus deleguotos dviem tarpinių institucijų lygiams: tarpinėms ir įgyvendinančiosioms institucijoms.
- Didesnis programų skaičius ir finansuojamų veiksmų įvairovė, siekis suderintai naudoti visus ES paramos šaltinius bei būtinybė sudaryti vadovaujančiajai institucijai sąlygas koncentruoti turimus gebėjimus, vykdant tiesiogiai ES reglamentais priskirtas funkcijas, formuoja paramos koordinavimo poreikį.
- ES struktūrinės paramos viešinimo ir informavimo proceso planavime ir įgyvendinime trūksta efektyvaus veiklos derinimo, tarpinstitucinio bendradarbiavimo. Vidinės institucinės komunikacijos stoka trukdo siekti užsibrėžtų informavimo ir viešinimo tikslų.
- Atsakingose institucijose vertinimo poreikis auga, tačiau vertinimo kokybė ir jo rezultatų naudojimas yra nepakankamas. Vertinimo paklausą Lietuvoje daugiausia formuoja ES reglamentų reikalavimai.

ES struktūrinės paramos administravime dalyvaujančios institucijos

2004–2006 m. Lietuvai skirta ES struktūrinė parama, gaunama pagal 1-ąjį tikslą, yra planuojama ir naudojama pagal Lietuvos 2004–2006 m. bendrąjį programavimo dokumentą (toliau – BPD). Šios programos vadovaujančiosios, mokėjimo ir auditą koordinuojančiosios institucijų funkcijas atlieka Finansų ministerija.

Finansų ministerijoje BPD vadovaujančiosios institucijos funkcijoms atlikti buvo įsteigtas Europos Sąjungos programų valdymo departamentas. Reglamentų nustatytos vadovaujančiosios institucijos funkcijos daugiausia yra pavestos tarpinėms (6 ministerijoms ir Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės) institucijoms ir įgyvendinančiosioms institucijoms (6 specializuotoms agentūroms, iš kurių 5 buvo sukurtos specialiai ES struktūrinei paramai administruoti).

Europos Sąjungos programų valdymo departamentas rengė priskirtų funkcijų atlikimo taisykles, tikrino jų vykdymą, teikė metodines rekomendacijas ir išaiškinimus. Be ES reglamentais priskirtų vadovaujančiajai institucijai funkcijų, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m.

gegužės 31 d. nutarimu Nr. 649¹ vadovaujančiajai institucijai yra priskirta nemažai bendrųjų valdymo ir kontrolės sistemos kūrimo ir funkcionavimo priežiūros funkcijų, ES struktūrinės paramos ir bendrojo finansavimo lėšų planavimo (tiek tinkamų, tiek netinkamų finansuoti išlaidų), kitų su geresniu ES struktūrinės paramos lėšų planavimu ir efektyvesniu panaudojimu susijusių papildomų funkcijų.

Tiesiogiai su pareiškėjais ir projektų vykdytojais dirba įgyvendinančiosios institucijos. Jos tikrina ir patvirtina kiekvieno projekto atitiktį Priežiūros komiteto patvirtintiems projektų atrankos kriterijams bei ES ir nacionalinėms taisyklėms, prižiūri projektų įgyvendinimą, tikrina projektų išlaidų tinkamumą deklaruoti mokėjimo institucijai.

Tarpinės institucijos paramos administravime atlieka dvejopą vaidmenį. Atlikdamos vadovaujančiosios institucijos pavestas funkcijas, jos pačios arba pasitelkusios Projektų atrankos komitetus atranka, kurie iš tinkamų finansuoti projektų turi būti įgyvendinami, dar kartą patvirtina projektų vykdytojų patirtų išlaidų tinkamumą finansuoti, patvirtina patirtas išlaidas mokėjimo institucijai, periodiškai patikrina, kaip vykdomos vadovaujančiosios institucijos priskirtos funkcijos. Kartu atlikdamos ministerijų, kaip strateginio planavimo institucijų ir biudžeto asignavimų valdytojų, funkcijas, jos nustato paramos skyrimo sąlygas, planuoja biudžeto asignavimus projektams finansuoti ir vertina ES struktūrinės paramos poveikį savo kuruojamoms sritims.

Mokėjimo institucijos funkcijos yra pavestos Finansų ministerijos Nacionalinio fondo departamentui ir Valstybės išdo departamentui, kiek tai susiję su lėšų pervedimu projektų vykdytojams. Nacionalinio fondo departamentas, administruodamas ES struktūrinės paramos lėšas, skirtas Lietuvos 2004–2006 m. bendrojo programavimo dokumentui įgyvendinti, atlieka išlaidų tvirtinimo funkciją – tikrina išlaidų deklaracijas, rengia ir teikia apmokėti mokėjimo paraiškas Europos Komisijai, tikrina iš Europos Komisijos gaunamas ES struktūrinės paramos sumas, teikia Europos Komisijai prognozes apie numatomas pateikti Europos Komisijai apmokėti mokėjimo paraiškas einamaisiais ir pirmaisiais ateinančiais metais, tvarko deklaruotinių Europos Komisijai išlaidų apskaitą pagal BPD priemones ir grąžintinių, grąžintų lėšų apskaitą.

Lėšas iš Europos Komisijos gauna ir išmoka projektų vykdytojams Finansų ministerijos Valstybės išdo departamentas.

2004–2006 m. ES struktūrinės paramos programavimo periodu audito funkciją atlieka tarpinių ministerijų vidaus audito padaliniai. Minėti padaliniai vykdo atrankinius patikrinimus. Jų veiklą koordinuoja ir išvadas apibendrina Finansų ministerijos Finansų kontrolės metodologijos departamentas (auditą koordinuojanti institucija). Už baigiamosios programos audito deklaracijos rengimą yra atsakinga Valstybės kontrolė – Lietuvos aukščiausioji valstybinio audito institucija.

Partnerystės principo įgyvendinimą 2004–2006 m. programavimo periodu užtikrina Priežiūros komitetas. Komitetui vadovauja vadovaujančioji institucija, apie trečdalį komiteto narių sudaro socialiniai ir ekonominiai bei regioniniai partneriai.

ES struktūrinės paramos administravimo sistema 2004–2006 m. programavimo periodu yra gana dekoncentruota, tačiau, nepaisant aktyvaus partnerių įtraukimo, taip pat kelių įgyvendinančiųjų institucijų įkurtų regioninių padalinių, lėšos planuojamos ir sprendimai dėl jų panaudojimo pagal vietos savivaldos institucijų kompetenciją priimami centriniu lygiu. Ši aplinkybė kelia tam tikrą įtampą tarp centrinio ir vietos valdymo lygių.

¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. gegužės 31 d. nutarimas Nr. 649 „Dėl institucijų, atsakingų už Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų, skirtų Lietuvos 2004–2006 metų bendrojo programavimo dokumentui įgyvendinti, administravimą, atsakomybės ir funkcijų paskirstymo“ (Žin., 2001, Nr. 48–1676; 2005, Nr. 51–1700).

ES struktūrinės paramos administravimo procesas

ES struktūrinės paramos administravimo procesas 2004–2006 m. programavimo periodu dauguma aspektų yra pakankamai nusistovėjęs ir tinkamai reglamentuotas. Atsakomybė ir funkcijos institucijoms yra priskirtos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. gegužės 31 d. nutarimu Nr. 649, administravimo procedūras ir tipines dokumentų formas nustato vadovaujančiosios institucijos parengtos Lietuvos 2004–2006 m. BPD priemonių ir projektų, finansuojamų įgyvendinant šias priemones, administravimo ir finansavimo taisyklės. Jose apibrėžtos visos esminės ES struktūrinės paramos administravimo procedūros, nustatyti pagrindiniai principai ir konkretūs reikalavimai. Pagal šias taisykles tarpinės ir įgyvendinančiosios institucijos savo vidaus dokumentais minėtus procesus ir procedūras reglamentuoja detaliau. Be to, visos ES struktūrinės paramos valdymo ir kontrolės sistemoje dalyvaujančios institucijos turi parengtus ir patvirtintus procedūrų vadovus.

Kadangi funkcijos yra priskirtos dviem lygiams, kyla poreikis kontroliuoti ir užtikrinti, kad abiem lygiais jos atliekamos teisingai. Be to, vadovaujančioji institucija yra nutolusi nuo tiesioginio ryšio su projektų vykdytojais ir neturi savo rengiamų administravimo taisyklių tiesioginio taikymo patirties. Su pareiškėjais ir vykdytojais tiesiogiai dirba įgyvendinančiosios institucijos, kurios priima ir vertina projektų paraiškas, prižiūri projektų įgyvendinimą, tikrina išlaidų tinkamumą finansuoti.

Analizuojant ES struktūrinės paramos administravimo proceso turinį, galimi keli pagrindiniai apibendrinimai.

Pirma, dėl ES struktūrinės paramos administravimui keliamų specialių reikalavimų daugeliu atvejų yra apibrėžiamas atskiras viešųjų investicijų planavimo ir projektų atrankos procesas, o ne išnaudojami esami procesai ir sistemos. Taigi nepakankamai išnaudojama Lietuvos viešajame sektoriuje įgyta patirtis, taikant ir plėtojant strateginį planavimą, planuojant ir įgyvendinant programinį valstybės biudžetą, sprendimų poveikio vertinimą ir kitus efektyviam viešosios politikos įgyvendinimui būtinus elementus.

Antra, dėl organizuojamų konkursų ES struktūrinei paramai gauti biudžetinės institucijos ir įstaigos negali tinkamai suplanuoti lėšų projektams bendrai finansuoti ir joms iškyla sunkumų sprendžiant netinkamų finansuoti išlaidų klausimą.

Trečia, išlaidų tinkamumo finansuoti ir atitikties ES ir nacionalinėms taisyklėms nustatymo procesas yra pernelyg išskaidytas tarp trijų administravimo lygių – vadovaujančiosios institucijos, tarpinių institucijų ir įgyvendinančiųjų institucijų. Kaip jau buvo minėta, tokiu būdu vadovaujančioji institucija atitolsta nuo administravimo aktualijų, tačiau didėja poreikis užtikrinti priskirtų funkcijų atlikimo teisėtumą.

Pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. spalio 17 d. nutarimą Nr. 1139² 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos programavimo periodu visų keturių veiksmų programų vadovaujančiosios institucijos bei tvirtinančiosios institucijos funkcijos priskirtos Finansų ministerijai. Finansų ministerija taip pat paskirta mokėjimus atliekančia institucija, įsteigta vadovaujantis 2006 m. liepos 11 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1083/2006, nustatančio bendrąsias nuostatas dėl Europos regioninės plėtros fondo, Europos socialinio fondo ir Sanglaudos fondo bei panaikinančio Reglamentą (EB) Nr. 1260/1999³ (toliau – Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006), 37 straipsnio 1 dalies g punkto iii papunkčiu. Mokėjimus atliekanti institucija yra

² Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. spalio 17 d. nutarimas Nr. 1139 „Dėl atsakomybės ir funkcijų paskirstymo tarp institucijų, įgyvendinant Lietuvos 2007–2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategiją ir veiksmų programas“ (Žin., 2007, Nr. 114–4637).

³ 2006 m. liepos 11 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006, nustatantis bendrąsias nuostatas dėl Europos regioninės plėtros fondo, Europos socialinio fondo ir Sanglaudos fondo bei panaikinant Reglamentą (EB) Nr. 1260/1999 (OL 2006 L 210, p.25).

atsakinga už mokėjimų iš Europos Komisijos priėmimą ir lėšų projektų vykdytojams išmokėjimą. Skirtingų institucijų funkcijas Finansų ministerijoje atliks atitinkami departamentai.

Naujuoju periodu, siekiant efektyvaus ES struktūrinės paramos panaudojimo ir administravimo, numatoma šalinti minėtus trūkumus. Pavyzdžiui, jeigu įgyvendinami viešųjų investicijų ir viešųjų paslaugų teikimo projektai, kur įmanoma, planuojama atsisakyti konkursų ir pereiti prie įprasto ilgalaikio strateginio planavimo proceso, integruojant ES struktūrinę paramą į strategines valstybės biudžeto programas. Padidėjus veiksmų programų skaičiui ir administravimo krūviui, numatoma koncentruoti turimus administracinius gebėjimus vadovaujančiojoje institucijoje ir įgyvendinančiosiose institucijose, o ministerijoms (kurios atliks tarpinių institucijų funkciją) priskirti daugiausia strateginio investicijų planavimo ir sprendimų dėl projektų įgyvendinimo funkciją.

Kartu bus siekiama vadovaujančiajai institucijai sudaryti sąlygas susitelkti į esminių Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1083/2006 priskirtų funkcijų atlikimą, o atsakomybę organizuoti ir koordinuoti bendruosius veiksmus, skirtus gerinti programų parengiamajai, valdymo, stebėsenos, vertinimo, informacinei ir kontrolės veiklai bei veiklai, skirtai sustiprinti ES struktūrinės paramos panaudojimo administraciniams gebėjimams, planuojama 2007–2013 m. periodu priskirti koordinuojančiajai institucijai. Ši institucija nebus kuriama, jos funkcijas atliks Finansų ministerijos Europos Sąjungos programų valdymo departamentas, kuris atliks minėtas funkcijas 2004–2006 metais. Naujas departamento pavadinimas – Europos Sąjungos sanglaudos politikos ir struktūrinės paramos koordinavimo departamentas.

Audito institucijos funkcijos naujuoju ES struktūrinės paramos programavimo periodu bus priskirtos Valstybės kontrolei. Sprendimas priimtas, siekiant užtikrinti visišką audito institucijos nepriklausomybę ir atskyrimą nuo vadovaujančiosios institucijos, paramos lėšų panaudojimą planuojančių viešojo administravimo institucijų ir panaudoti Valstybės kontrolės sukauptą audito patirtį.

ES struktūrinės paramos kompiuterinė informacinė valdymo ir priežiūros sistema

ES struktūrinės paramos kompiuterinė informacinė valdymo ir priežiūros sistema (SFMIS) yra viena iš pagrindinių ES struktūrinės paramos administravimo metu naudojamų priemonių, todėl būtina užtikrinti gerą šios sistemos veikimą. SFMIS funkcinės galimybės yra nuolat plėtojamos. SFMIS yra valstybės informacinė sistema, kurios veikimas paremtas informacinėmis technologijomis ir kuri skirta rinkti ir saugoti statistikos bei finansų duomenims, reikalingiems ES struktūrinei paramai įgyvendinti. Naudojantis šia sistema, taip pat teikiami duomenys Europos Komisijai, tvarkoma informacija ir procesai, būtini susijusioms valstybės institucijų ir įstaigų funkcijoms atlikti.

2004–2006 m. programavimo periodu susidurta su tam tikrais SFMIS trūkumais. Į SFMIS vedama labai daug pirminės informacijos, kurios praktinis panaudojimas ir analizės galimybės gana ribotos. Dideli pirminės informacijos įvedimo kiekiai savo ruožtu lemia didelį BPD administruojančių institucijų darbo krūvį. Susidurta ir su techniniais SFMIS funkcionavimo trūkumais, tokiais kaip lėtas sistemos darbas, nepakankamai realizuotos galimybės spausdinti ekrane matomą informaciją. Duomenų saugojimo, paieškos, dokumentų spausdinimo funkcijų naudojimas (arba jų nenaudojimas) neturi esminės įtakos palengvinant projektų ir BPD priemonių administravimo procesą.

Šiuo metu pradėta SFMIS plėtra, kurios metu yra numatoma atlikti SFMIS modifikavimą, skirtą užtikrinti Lietuvos 2007–2013 m. programavimo periodo ES struktūrinės paramos, gaunamos pagal Konvergencijos tikslą, finansuojamų programų, priemonių ir projektų administravimą naudojant informacinę sistemą.

Informavimas ir viešinimas apie ES struktūrinę paramą

Remiantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. gegužės 31 d. nutarimu Nr. 649 bei Informavimo ir viešinimo strategija, vadovaujančioji institucija (LR finansų ministerija) yra paskirta atsakinga už informacijos sklaidą BPD programos lygiu ir BPD viešinimą. Ji rengia visuomenės informavimo apie ES struktūrinę paramą pagal BPD strategiją ir BPD programos lygio priemonių planą, vadovaudamasi 1999 m. birželio 21 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1260/1999, nustatančio bendrąsias nuostatas dėl struktūrinių fondų⁴ (toliau – Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1260/1999), nuostatomis. Vadovaujančioji institucija informuoja visuomenę, pareiškėjus, projektų vykdytojus apie ES struktūrinės paramos teikiamas galimybes ir panaudojimo rezultatus; koordinuoja ir prižiūri už ES struktūrinės paramos administravimą atsakingų institucijų informavimą apie ES struktūrinę paramą pagal BPD ir suteiktos paramos viešinimą. Tuo tarpu tarpinės ir įgyvendinančiosios institucijos šiame viešinimo ir informavimo procese yra atsakingos už informacijos sklaidą galimiems pareiškėjams, projektų vykdytojams bei visuomenei apie konkrečiai jų administruojamas BPD priemones. Įgyvendinančiosios institucijos atlieka projektų vykdytojų pagal paramos viešinimo taisykles įgyvendinamų projektų viešinimo priežiūrą.

Aprašytas funkcijų paskirstymas tarp vadovaujančiosios, tarpinių ir įgyvendinančiųjų institucijų viešinimo ir informavimo procese atitinka bendrą Lietuvoje 2004–2006 m. programavimo laikotarpiu sukurtą ES struktūrinės paramos administravimo sistemą. 2004–2006 m. laikotarpiu institucijos ES struktūrinės paramos viešinimui ir informavimui įgyvendinti galėjo naudoti techninę paramą pagal BPD 5.2. priemonę „Programos viešumas ir vertinimas (finansuojama iš Europos socialinio fondo (toliau – ESF) lėšų), kurios tikslas – didinti visuomenės informuotumą apie ES struktūrinę paramą, įtraukti kuo daugiau partnerių į ES paramos planavimo ir priežiūros procesus, užtikrinti veiksmingą būsimų investicijų planavimą.

Siekiant užtikrinti optimalų viešinimui ir informavimui skirtų lėšų naudojimą, būtinas efektyvus vykdomų priemonių koordinavimas. 2004–2006 m. Informavimo ir viešinimo strategijoje yra numatyta, kad vadovaujančioji institucija turi koordinuoti atskirų BPD priemonių administruojančių institucijų informavimo veiksmus. Šiuo tikslu buvo sukurta tarpinstitucinė informavimo apie ES struktūrinių fondų paramą ir suteiktos paramos informavimo ir viešinimo darbo grupė (toliau – IVDG), kuri užtikrina vertikalų informavimo ir viešinimo veiklų koordinavimą tarp BPD programos ir priemonių lygių ir horizontalų veiklos koordinavimą tarp atskirų BPD priemonių.

Nepaisant aktyvių iniciatyvų organizuoti ir koordinuoti informavimo ir viešinimo apie ES struktūrinę paramą veiklą ir šiai veiklai skirtų lėšų, nors ir regimos pozityvios tendencijos, esamas rezultatas parodė informavimo ir viešinimo sistemos problemas. Visų pirma, tai ES struktūrinę paramą administruojančių institucijų žmogiškųjų išteklių, skirtų atlikti viešinimo ir informavimo funkcijoms, kaita ir stoka. Antra, per mažas institucijų veiksmų derinimas, bendradarbiavimas bei patirties skleidimo stoka trukdė siekti bendrų tikslų. Neretai pastebėta, kad lėšos neefektyviai išskaidomos atskiriems fragmentiškiems informavimo ir viešinimo veiksams, užuot rengus tikslingas integruotas tarpinstitucines informavimo ir viešinimo programas. Informacija dažniau skleista pasyviai, daugiau reaguojant į užklausas, trūko aktyvių veiksmų, skirtų pozityvios visuomenės nuomonės apie ES struktūrinę paramą formavimui bei palaikymui ir ES struktūrinės paramos skirstymo skaidrumui užtikrinti.

Nepaisant to, kad buvo įsteigta IVDG, ji netapo pakankamai efektyvia koordinavimo priemone, buvo pasigesta konstruktyvios veiklos ir glaudesnių partnerystės santykių.

Atsižvelgiant į ES struktūrinės paramos reglamentų nuostatas 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos informavimas ir viešinimas bus planuojamas ir koordinuojamas nacionaliniu lygiu. Tuo

⁴ 1999 m. birželio 21 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1260/1999, nustatantis bendrąsias nuostatas dėl struktūrinių fondų (OL 2004 m. specialusis leidimas, 14 skyrius, 1 tomas, p. 31).

tikslu bus parengtas Informavimo apie ES struktūrinę paramą planas, kuriame bus apibrėžti 2007–2013 m. informavimo tikslai ir tikslinės grupės, privalomos informavimo ir viešinimo priemonės, už šių priemonių įgyvendinimą atsakingos institucijos, informavimo ir viešinimo veiklos vertinimo rodikliai, informavimo ir viešinimo priemonių įgyvendinimui skirti finansiniai ištekliai ir kt. Kiekvienais metais rengiamuose metiniuose informavimo ir viešinimo priemonių planuose informavimo planui įgyvendinti bus detalizuotos atitinkamais metais numatomos įgyvendinti informavimo ir viešinimo priemonės. Už informavimo ir viešinimo veiklos planavimą, organizavimą ir įgyvendinimo koordinavimą nacionaliniu lygiu bus atsakinga koordinuojančioji institucija.

ES struktūrinės paramos programų vertinimas

Pagal Tarybos reglamento (EB) Nr. 1260/1999 40 straipsnį, 2000–2006 m. laikotarpiu turi būti atliekamas išankstinis (*ex ante*), vidurinis (*mid term*) ir baigiamasis (*ex post*) ES struktūrinės paramos vertinimas.

Lietuvoje buvo atliktas visų iš ES paramos finansuojamų programų (BPD, INTERREG ir EQUAL programų) išankstinis vertinimas. BPD išankstinis vertinimas buvo atliekamas 2003 m., samdant nepriklausomus ekspertus, kurie glaudžiai bendradarbiavo su BPD rengimo darbo grupe. Išankstinio vertinimo metu daug dėmesio buvo teikiama esamos būklės analizei, horizontaliai susijusioms temoms bei rodikliams. Atlikus išankstinį vertinimą, buvo patobulintas BPD ir jo priedo turinys bei padaryta įtaka ES paramos paskirstymui.

Kadangi BPD apima tik trejų metų laikotarpį (2004–2006 m.), vidurinis vertinimas Lietuvai nebuvo privalomas. Tačiau siekdama pagerinti BPD įgyvendinimą ir geriau pasirengti 2007–2013 m. laikotarpiui, 2005 m. Finansų ministerija organizavo 2 BPD teminius vertinimus, kurių tikslas buvo įvertinti pasirinktos įgyvendinimo sistemos efektyvumą bei BPD paramos panaudojimo prioritetų ir tikslų aktualumą ir atitiktį šalies poreikiams.

2006 m. pagrindinė vertinimo veikla buvo susijusi su pasirengimu 2007–2013 m. periodui. Finansų ministerija organizavo visų veiksmų programų išankstinį vertinimą, kelios atsakingos institucijos atliko teminius vertinimus, susijusius su veiksmų programų rengimu. Vertinimų metu buvo analizuojama sektorių būklė ir tendencijos, nagrinėjama BPD įgyvendinimo patirtis, teikiami pasiūlymai dėl tinkamų rodiklių pasirinkimo. Pagal vertinimo rekomendacijas buvo patobulinti 2007–2013 m. programavimo dokumentai.

Vertinimo poreikis ypač išaugo 2007 m. Vadovaujančioji ir tarpinės institucijos inicijavo teminius vertinimus, susijusius su ES struktūrinės paramos programų įgyvendinimo tobulinimu bei ES struktūrinės paramos poveikio vertinimu: tai buvo efektyvumo bei poveikio atskiriems ūkio sektoriams vertinimai, horizontaliųjų prioritetų įgyvendinimo vertinimas, ES struktūrinės paramos poveikio užimtumui vertinimas ir kt. Iš viso 2007–2008 m. laikotarpiu numatomų atlikti įvairių vertinimų sąnaudos sudarys daugiau kaip 5 mln. litų.

Baigiamasis vertinimas yra privalomas. Už jo organizavimą yra atsakinga Europos Komisija.

2004–2006 m. programavimo laikotarpiu ES struktūrinės paramos vertinimo projektai yra finansuojami iš techninės paramos pagal BPD 5.2 priemonę „Programos viešumas ir vertinimas“.

Planuojant ir organizuojant BPD vertinimą iškilo tam tikrų problemų, kurios apsunkina efektyvų ir veiksmingą ES struktūrinės paramos programų vertinimą. Viena iš pagrindinių problemų ES struktūrinės paramos programų vertinimo srityje yra nepakankami instituciniai ir asmeniniai gebėjimai (vertinimo funkcija nėra aiškiai reglamentuota, ES struktūrinę paramą administruojančiose institucijose nenumatyti darbuotojai šiai funkcijai atlikti, silpni esamų darbuotojų gebėjimai, žinios ir patirtis vertinimo srityje). Nepakankami vertinimo gebėjimai lemia silpną vertinimo paklausą ir negarantuoja vertinimo kokybės bei tinkamo vertinimo rezultatų

panaudojimo. Be to, jaučiamas aukštos kvalifikacijos nepriklausomų išorės vertintojų, kurie galėtų tenkinti augančius vertinimo poreikius, trūkumas.

Atsižvelgiant į ES struktūrinės paramos reglamentų nuostatas 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos programų vertinimas bus planuojamas ir koordinuojamas nacionaliniu lygiu. Tuo tikslu bus parengtas ES struktūrinės paramos vertinimo planas, kuriame bus apibrėžti 2007–2013 m. vertinimo tikslai ir uždaviniai, numatytos pagrindinės vertinimo sritys, finansavimo šaltiniai ir kt. Šio plano įgyvendinimui kasmet bus rengiami metiniai vertinimo planai, kuriuose bus numatytos konkrečios vertinimų temos, jų apimtys, įgyvendinimo terminai, atsakingos institucijos. Už vertinimo planavimą ir organizavimą nacionaliniu lygiu bus atsakinga koordinuojančioji institucija.

1.2. ES STRUKTŪRINĘ PARAMĄ ADMINISTRUOJANČIŲ INSTITUCIJŲ PAJĖGUMAI

Pagrindiniai teiginiai:

- Siekiant užtikrinti tinkamą, gero finansinio valdymo principais paremtą ES struktūrinės paramos administravimą, Lietuvoje buvo kuriamos naujos specializuotos institucijos arba stiprinamos esamos.
- Darbuotojų skaičius administravimo sistemoje nuo 2004 m. išaugo trigubai, bet 2007–2013 m. periodu darbuotojų skaičiaus augimo tempai lėtės.
- Daugumoje ES struktūrinės paramos administravimo institucijų pastebima didelė darbuotojų kaita. Siekiant išlaikyti darbuotojus, būtina keisti nelanksčią motyvavimo sistemą.
- Išlieka nuolatinis kvalifikacijos kėlimo poreikis.
- Pastebimas informavimo ir viešinimo srityje dirbančių darbuotojų komunikacinės kompetencijos trūkumas, tačiau centralizuotai organizuoti viešinimo ir informavimo gebėjimų stiprinimo mokymai sudarė sąlygas sparčiai didinti šioje srityje dalyvaujančių darbuotojų kompetenciją ir kartu efektyviau vykdyti informavimą ir viešinimą.
- Lietuvoje per trumpą laikotarpį buvo padaryta didelė pažanga stiprinant ES finansuojamų programų vertinimo gebėjimus, tačiau vertinimo gebėjimai dar nėra pakankami.

Lietuva turi užtikrinti jai skiriamos ES struktūrinės paramos tinkamą, gero finansinio valdymo principais pagrįstą administravimą. Todėl būtina užtikrinti tinkamą planavimo, projektų vertinimo ir atrankos, išlaidų tinkamumo finansuoti nustatymo, atitikties ES teisės aktams nustatymo, įgyvendinimo, priežiūros, kontrolės ir audito, viešinimo ir visuomenės informavimo bei ES struktūrinės paramos programų vertinimo (išankstinio, vidurinio ir paskesniojo) atlikimą, taip pat užtikrinti partnerystės principo įgyvendinimą. Dauguma šių funkcijų nėra būdingos nacionalinei viešojo administravimo sistemai, todėl reikalauja naujų žinių bei gebėjimų. Kokybiškas jų vykdymas yra esminė efektyvaus ir tinkamo ES finansuojamų programų įgyvendinimo prielaida.

Lietuvos nacionalinės viešojo administravimo institucijos šį iššūkį sprendė dvejopai. Viena vertus, daliai šių funkcijų atlikti buvo kuriamos specializuotos institucijos – įgyvendinančiosios institucijos. Kita vertus, kai kuriais atvejais buvo visiškai pasitikima jau esamais viešojo administravimo dariniais ir jų pajėgumais (pvz., atrankinius patikrinimus patikėta atlikti jau buvusiems ministerijų vidaus audito padaliniais).

Institucijų administraciniai gebėjimai

Lietuva turi užtikrinti reikiamą (ES struktūrinės paramos administravimo funkcijoms tinkamai atlikti) darbuotojų skaičių ir jų kvalifikaciją. Institucijose, administruojančiose ES struktūrinę paramą, dirba valstybės tarnautojai ir darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartis. Daliai jų atlyginimas yra mokamas iš techninės paramos. 2007–2013 m. programavimo periodu, kaip ir 2004–2006 m. ES struktūrinės paramos programavimo periodu, daliai valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, administruojančių ES struktūrinę paramą, atlyginimai bus finansuojami iš techninės paramos.

ES struktūrinę paramą administruojančių institucijų duomenimis, darbuotojų skaičius ES struktūrinės paramos administravimo sistemoje nuo 2004 m. išaugo trigubai: 2004 m. ES

struktūrinę paramą administravo 254 darbuotojai, o 2007 m. birželio mėnesį – 803 darbuotojai (žr. 1 lentelė).

1 lentelė. Valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, administruojančių ES struktūrinę paramą, skaičius

Fondo pavadinimas	2004 m.	2005 m.	2006 m.	2007 m. (iki birželio 1 d.)
Europos regioninės plėtros fondas	126	187	251	301
Europos socialinis fondas	69	131	189	217
Sanglaudos fondas	46	49	58	84
Europos žemės ūkio orientavimo ir garantijų fondas ir Žuvininkystės orientavimo finansinė priemonė	13	172	202	201
Viso:	254	539	700	803

Lietuva, dar prieš tapdama ES nare, gavo ES paramą stojimui į Sąjungą pasirengti (PHARE), kurios dalis buvo skirta ir reikiamų administracinių gebėjimų formavimui. Nuo 2004 m. Lietuva gauna ES struktūrinę paramą, iš kurios ir toliau formuojami administraciniai gebėjimai, buvo pradėti mokėti darbuotojų atlyginimai. Tam, kad ES struktūrinės paramos administravimo sistema pradėtų veikti, reikėjo per trumpą laiką suformuoti reikiamus administracinius gebėjimus. Tai ir paaiškina valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, administruojančių ES struktūrinę paramą, skaičiaus akivaizdų išaugimą 2005 m. Ir 2006 m., ir 2007 m. (iki birželio 1 d.) pastebimas spartus valstybės tarnautojų ir darbuotojų, administruojančių ES struktūrinę paramą, skaičiaus augimas.

2007–2013 m. programavimo periodu valstybės tarnautojų ir darbuotojų skaičiaus augimo tendencija gali išlikti, nes 2007–2013 m. periodu, palyginti su 2004–2006 m. programavimo periodu, išauga finansinės paramos Lietuvai apimtys. Vis dėlto naujuoju programavimo periodu bendras valstybės tarnautojų ir darbuotojų, administruojančių ES struktūrinę paramą, skaičius neturėtų labai pakisti, kadangi 2007–2013 m. nebebus teikiama ES struktūrinių fondų parama Lietuvos žemės ūkio ir žuvininkystės sektoriams. Tai savo ruožtu reiškia, kad valstybės tarnautojus ir darbuotojus, administravusius paramą iš Europos žemės ūkio orientavimo ir garantijų fondo bei Žuvininkystės orientavimo finansinės priemonės 2004–2006 m., pakeis valstybės tarnautojai ir darbuotojai, administruosiantys 2007–2013 m. ES struktūrinę paramą.

Apskaičiavus vienam ES struktūrinės paramos administravimo sistemos darbuotojui administruoti tenkančią ES skiriamos struktūrinės paramos dalį, pastebima, kad Lietuvoje vienam darbuotojui, dirbančiam su ES struktūrine parama, tenkanti administruoti suma (2,1 mln. eurų) yra panaši į kitų naujųjų ES valstybių narių, tokių kaip Čekija (2,5 mln. eurų), Estija (1,8 mln. eurų), Slovakija (2,3 mln. eurų). Lietuvoje ES struktūrinės paramos administravimo sąnaudos yra panašios į kitų ES valstybių narių.

Viena iš opiausių ES struktūrinės paramos administravimo sistemos problemų, remiantis ES struktūrinę paramą administruojančių institucijų duomenimis, yra didelė šių institucijų valstybės tarnautojų ir darbuotojų kaita (žr. 2 lentelė). Pastebima, kad kiekvienais metais išeinančiųjų iš darbo ES struktūrinės paramos administravimo sistemos darbuotojų procentas auga.

2 lentelė. Valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, administruojančių ES struktūrinę paramą, kaita

	2004 m.	2005 m.	2006 m.	2007.06.01
Darbuotojų, dirbančių institucijoje ilgiau nei 12 mėnesių, skaičius	167	298	555	613
Atleistų darbuotojų skaičius	23	57	100	52*
Įsidarbinusių darbuotojų skaičius	159	323	234	113

* Pateikti 2007 m. penkių mėnesių (01–05) duomenys. Atsižvelgdami į vyraujančias tendencijas, darome prielaidą, kad atleistų valstybės tarnautojų ir darbuotojų skaičius iki 2007 m. pabaigos padvigubės.

ES struktūrinės paramos administravimo funkcijos reikalauja naujų žinių bei gebėjimų. Nemažą dalį ES struktūrinei paramai administruoti priimamų darbuotojų sudaro jauni, dinamiški darbuotojai. Daliai iš jų ES struktūrinės paramos administravimo sritis yra visiškai nauja, todėl tik pradėję dirbti gali įvertinti savo galimybes bei poreikių atitiktį realiai aplinkai. Darbinėje veikloje nesuderinus šių dalykų, susidarius palankiai situacijai keisti veiklos pobūdį, šie darbuotojai išeina. Valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, kaitą taip pat sąlygoja didelis darbo krūvis. Pastebima didelė konkurencija ir tarp ES paramą administruojančių institucijų, ir tarp privačių konsultacinių įmonių bei įstaigų, kviečiančių įsidarbinti kvalifikaciją jau įgijusius valstybės tarnautojus. Lankstesnės atlyginimo už darbą galimybės privačiame sektoriuje sąlygoja tai, kad darbuotojai, viešajame sektoriuje įgiję vertingos patirties ir žinių, pereina dirbti į privatų sektorių. Siekiant išlaikyti kvalifikuotus darbuotojus ES struktūrinės paramos administravimo sistemoje turėtų būti keičiama nelanksti darbuotojų motyvavimo sistema.

Valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, kvalifikacija yra nuolat keliami. Valstybės tarnautojams Lietuvoje galioja teisės aktai, kurie nustato valstybės tarnautojų pareigą mokytis, privalomą valstybės tarnautojų mokymą, mokymo rūšis, finansavimą, organizavimo principus ir mokymo programų įgyvendinimo kokybės priežiūrą. Įdarbintieji valstybės tarnautojai lanko įvadinio mokymo kursus, kuriuose, be bendrųjų temų, tokių kaip Lietuvos Respublikos konstitucinė sandara, viešosios politikos sprendimų priėmimo procesas, teisės aktų hierarchija, įstatymų ir kitų teisės aktų rengimo taisyklės, valstybės tarnybos sistema ir jos reformų aktualijos, Lietuvos ekonominė sistema, yra supažindinami ir su ES struktūrinės paramos administravimą reglamentuojančių teisės aktų nuostatomis.

ES struktūrinę paramą administruojantys valstybės tarnautojai dalyvauja visuose LR teisės aktuose numatytuose privalomuose mokymuose. Taip pat atskirus trumpalaikius mokymo kursus siūlo valstybės tarnautojų mokymo įstaigos – Lietuvos viešojo administravimo institutas, Finansų ministerijos mokymo centras, kiti mokymo centrai. Kvalifikacija taip pat keliami dalyvaujant kitų šalių – ES valstybių narių – organizuojamuose mokymuose bei renginiuose, kuriuose siekiama keistis patirtimi su šalimis, turinčiomis didesnę ES struktūrinės paramos administravimo patirtį. Pastebimos darbuotojų, dalyvavusių mokymuose, seminaruose, kvalifikacijos kėlimo programose ir kituose renginiuose, skirtuose administraciniams gebėjimams stiprinti, skaičiaus augimo tendencijos. Dalyvavimo minėtuose mokymuose ir renginiuose išlaidos yra apmokamos iš techninės paramos. ES struktūrinę paramą administruojančių institucijų duomenimis, 2006–2007 m. daugiausiai dalyvauta šių sričių mokymuose: programų ir projektų, finansuojamų iš ES struktūrinės paramos, valdymas, įgyvendinimas, viešinimas, kontrolė, vertinimas; viešųjų pirkimų organizavimas; valstybės pagalbos teisinis reglamentavimas; pasirengimas 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos programavimo periodui; naujausių ES struktūrinės paramos reglamentų nuostatos, paramos naudojimo taisyklės ir savitumai; finansų apskaita; vidaus auditas; kompiuterinio raštingumo įgūdžių formavimas; ES darbinės užsienio kalbos ir kt.

Tačiau bendros mokymo sistemos, sudarančios galimybes užtikrinti ES struktūrinę paramą administruojančių darbuotojų tęstinį mokymą ir kvalifikacijos kėlimą, Lietuvoje nėra. Gebėjimų planuoti ir administruoti ES struktūrinę paramą Lietuvoje trūksta ir valstybės, ir privačiame sektoriuose, todėl mažai tikėtina, kad priimami darbuotojai turėtų pakankamai žinių ir patirties, reikalingos administruoti ES struktūrinę paramą. Mokymo institucijų, organizuojančių kvalifikacijos kėlimą ES struktūrinės paramos planavimo ir valdymo klausimais, paslaugos yra labai ribotos, jos labiau skirtos projektų, finansuojamų iš ES struktūrinės paramos, vykdytojams. Tačiau praktiškai nė viena mokymo institucija neorganizuoja mokymų vadovaujančiosios, tvirtinančiosios arba audito institucijos darbuotojams, o jeigu tokie renginiai ir organizuojami pagal specialų užsakymą, juose dėsto labiau patyrę tų pačių institucijų darbuotojai. Valstybės tarnautojams ir darbuotojams, dirbantiems pagal darbo sutartis, administruojantiems ES struktūrinę paramą, reiktų stiprinti žinias šiose srityse: ES struktūrinės paramos valdymo, audito ir kontrolės srityse; ES struktūrinės paramos administravimo 2007–2013 m. programavimo periodu; viešųjų pirkimų; valstybės pagalbos; išlaidų tinkamumo finansuoti nustatymo; finansinės inžinerijos; kompiuterinio raštingumo srityje.

2007–2013 m. programavimo periodas

2007–2013 m. periodu planuojama atlikti ES struktūrinę paramą administruojančių valstybės tarnautojų ir darbuotojų administracinių gebėjimų stiprinimo analizę. Koordinuojančioji institucija taip pat įsipareigojo teikti pasiūlymus dėl ES struktūrinę paramą administruojančių valstybės tarnautojų ir darbuotojų administracinių gebėjimų stiprinimo pagrindinių krypčių ir principų.

Institucijų gebėjimai informavimo ir viešinimo srityse

ES struktūrinės paramos viešinimo ir informavimo poveikis tiesiogiai priklauso ne tik nuo sukurto administracinio mechanizmo, bet ir nuo atsakingų institucijų gebėjimų atlikti priskirtas funkcijas. BPD įgyvendinimo pradžioje institucijų administraciniai gebėjimai vykdyti viešinimą ir informavimą buvo gana silpni. Neretai ši funkcija buvo pavesta atitinkamos kompetencijos ar darbo patirties neturintiems darbuotojams, be to, kartais tai tapdavo ne pagrindine, o šalutine veikla šalia kitų vykdomų pareigų arba atvirkščiai. ES struktūrinę paramą administruojančiose institucijose pastebima informavimo ir viešinimo srityje dirbančių darbuotojų kaita, komunikacinių gebėjimų, žinių ir patirties informavimo srityje stoka. Tačiau BPD įgyvendinimo eigoje panaudojus BPD techninę paramą ir centralizuotai įgyvendinus administracinių gebėjimų stiprinimo priemones informavimo ir viešinimo srityje, pastebimi pozityvūs pokyčiai. Atkreiptinas dėmesys, kad dauguma institucijų atstovų ir toliau nurodo poreikį tobulinti komunikacijos žinias.

Apžvelgiant ES struktūrinę paramą administruojančių institucijų, dalyvaujančių informavimo ir viešinimo veikloje, gebėjimus informavimo ir viešinimo srityse, galima išskirti kelias problemines sritis. Viena iš pagrindinių problemų yra informavimo ir viešinimo proceso planavimo įgūdžių stoka. Rengiant metinius viešinimo ir informavimo planus nebuvo atliekami tikslinių grupių informacijos poreikių tyrimai (išimtimi reikėtų laikyti vadovaujančiosios institucijos metinius planus, rengtus nuo 2006 m.). Be to, nebuvo vertinamas informavimo ir viešinimo veiklos rezultatų efektyvumas bei grįžtamasis ryšys, kurie galėtų inicijuoti metinių viešinimo ir informavimo planų koregavimą bei tikslingesnę veiklą planavimą ateinantiems metams.

Nors didžiąją informavimo ir viešinimo veiklos dalį įgyvendina samdytos viešųjų ryšių kompanijos, tačiau būtina stiprinti pačių informavimo srityje dirbančių darbuotojų kvalifikaciją, kad būtų tinkamai apibrėžta informavimo užduotis, atrinktas paslaugų teikėjas, sklandžiai organizuojama, koordinuojama ir vertinama veikla.

2007–2013 m. programavimo laikotarpiu bus inicijuojami centralizuoti informavimo ir viešinimo srityse dirbančių specialistų gebėjimų stiprinimo projektai, kurie prisidės prie ES struktūrinės paramos komunikacinės kompetencijos stiprinimo visais lygiais.

Institucijų gebėjimai vertinimo srityje

ES struktūrinės paramos vertinimo galimybių stiprinimas yra būtina vertinimo veiksmingumo, kokybės ir naudos užtikrinimo prielaida.

Vienas iš pagrindinių veiksnių stiprinant vertinimo galimybes yra institucijų, atsakingų už ES struktūrinės paramos vertinimą, gebėjimas tinkamai atlikti vertinimo funkcijas.

Nors ES finansuojamų programų vertinimas Lietuvoje jau atliekamas keletą metų, dauguma atsakingų institucijų nėra sukūrusios tinkamo institucinio pagrindo vertinimui organizuoti ir atlikti. Daugumoje už ES struktūrinės paramos administravimą atsakingų institucijų vertinimo funkcija nėra įtraukta į padalinių, atsakingų už ES struktūrinės paramos administravimą, nuostatus ir darbuotojų pareigybių aprašymus. Vertinimo funkcijos turinys apsiriboja formaliu teisės aktų nuostatų tenkinimu (2004–2006 m. programavimo laikotarpiu kai kurių tarpinių institucijų darbuotojams buvo numatyta funkcija pagal poreikį dalyvauti Lietuvos 2004–2006 m. BPD vertinimo valdymo grupės (VVG) veikloje).

Finansų ministerijoje 2006 m. įkurtas Vertinimo skyrius prisidėjo prie institucijų vertinimo gebėjimų stiprinimo.

Rengiantis 2007–2013 m. programavimo laikotarpiui ir siekiant stiprinti vertinimo galimybes Lietuvoje, 2007 m. balandžio ir gegužės mėn. Finansų ministerija inicijavo ir atliko ES struktūrinę paramą Lietuvoje administruojančių institucijų apklausą.

Šios apklausos rezultatai parodė, kad institucijų, atsakingų už ES struktūrinės paramos administravimą, administraciniai gebėjimai vertinimo srityje yra minimalūs: dauguma institucijų neturi arba turi vos vieną darbuotoją, kurio funkcijos yra susijusios su ES struktūrinės paramos vertinimu. Tai tiesiogiai sąlygoja vertinimo, kaip valdymo priemonės, naudojimą: institucijos, kurios turi darbuotojus, atsakingus už vertinimą, inicijuoja ir atlieka vertinimus, susijusius su ES struktūrinės paramos programų rengimu ir administravimu, tuo tarpu institucijos, kurios tokių darbuotojų neturi, vangiai atlieka vertinimus ir nesinaudoja jų rezultatais planuodamos ir administruodamos joms priskirtas BPD priemonės.

Dauguma už ES struktūrinės paramos administravimą atsakingų institucijų pagrindinėmis problemomis ES struktūrinės paramos vertinimo srityje laiko darbuotojų trūkumą ir nepakankamą jų žinių lygį, taip pat nepriklausomų vertintojų trūkumą ir nepakankamą jų darbo kokybę. Pažymėtina, kad nepriklausomų vertintojų darbo kokybei užtikrinti svarbūs institucijų, užsakančių vertinimus, darbuotojų gebėjimai vertinimo srityje (pradedant techninės užduoties parengimu vertinimo paslaugoms pirkti ir baigiant vertinimo proceso ir rezultatų kokybės kontrole, kurią turi vykdyti institucijų, užsakančių vertinimus, darbuotojai). Be to, vidiniai vertinimo gebėjimai svarbūs stiprinant vertinimo pasiūlą – turint atitinkamų gebėjimų, didėjančią vertinimo paklausą galima tenkinti atliekant ES struktūrinės paramos vidinį vertinimą. Finansų ministerijos atliktos apklausos rezultatai rodo, kad darbuotojams labiausiai trūksta žinių apie ES valstybių narių patirtį ES finansuojamų programų vertinimo srityje ir patirties viešųjų pirkimų organizavimo srityje. Įvairių apsiskeitimo patirtimi renginių su Lietuvos ir kitų ES šalių institucijomis organizavimas ir aktyvesnis institucijų bendradarbiavimas planuojant konkrečius vertinimo paslaugų pirkimo konkursus sudarytų sąlygas už ES struktūrinės paramos administravimą atsakingų darbuotojų asmeniniams gebėjimams aktualiose srityse stiprinti.

Kaip jau buvo minėta, daugumoje ES struktūrinę paramą administruojančių tarpinių institucijų nėra darbuotojų, kurių pagrindinė funkcija būtų ES struktūrinės paramos programų vertinimas. Darbuotojai neturi patirties ES finansuojamų programų vertinimo srityje arba ši patirtis

yra minimali – vieneri dveji metai. Ilgesnę vertinimo patirtį turi darbuotojai, dalyvaujantys VVG veikloje.

2004–2006 m. programavimo laikotarpiui sudaryta VVG, kurios pagrindinės funkcijos, susijusios su Lietuvos 2004–2006 m. BPD įgyvendinimo vertinimo koordinavimu, yra geras pagrindas tarpinstituciniam bendradarbiavimui užtikrinti, todėl 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu numatoma sudaryti panašią vertinimo koordinavimo grupę.

Apskritai kalbant tarpinstitucinis bendradarbiavimas yra efektyvi ES struktūrinės paramos programų vertinimo galimybių stiprinimo priemonė, ypač Lietuvoje, kur pavienės institucijos neatlieka arba atlieka ribotą skaičių vertinimų ir neturi galimybės sukaupti įvairiapusės patirties.

2004–2006 m. programavimo laikotarpiu Finansų ministerija, siekdama sustiprinti ES struktūrinę paramą administruojančių institucijų gebėjimus vertinimo srityje ir suaktyvinti vertinimo paslaugų rinką Lietuvoje, įgyvendino vertinimo gebėjimų stiprinimo projektą, kurio metu buvo parengta ir akredituota ES struktūrinės paramos programų vertinimo mokymo programa, organizuoti vertinimo gebėjimų stiprinimo mokymai ES struktūrinę paramą administruojančių institucijų darbuotojams ir nepriklausomiems vertintojams, parengta vertinimo metodinė medžiaga („ES programų Lietuvoje vertinimo gairės“ ir „ES programų Lietuvoje priežiūros gairės“), įgyvendintos vertinimo informacijos sklaidos priemonės.

2007–2013 m. programavimo laikotarpiu bus inicijuojami vertinimo galimybių stiprinimo projektai, kurie prisidės prie tolesnio ES struktūrinės paramos programų vertinimo galimybių stiprinimo.

1.3. STIPRYBIŲ, SILPNYBIŲ, GALIMYBIŲ IR GRĖSMIŲ ANALIZĖ

Šioje dalyje apibendrinama esamos būklės ir ateities tendencijų analizė pagal vidaus veiksnius (stiprybes ir silpnybes) bei išorės veiksnius (galimybes ir grėsmes). Nagrinėjant šių veiksmių santykį, siūloma šalinti tam tikras silpnybes ir grėsmes bei išnaudoti stiprybes ir galimybes.

1 lentelė. SSGG analizė

Stiprybės
Sukurti papildomi ES struktūrinei paramai administruoti, įskaitant ES struktūrinės paramos viešimą ir vertinimą, reikalingi instituciniai gebėjimai ir sukaupta administravimo patirtis, ypač specializuotose įgyvendinančiose institucijose.
Nusistovėjęs ir adekvačiai dokumentuotas ES struktūrinės paramos administravimo procesas. Sukurta ir veikianti ES struktūrinės paramos kompiuterinė informacinė valdymo ir priežiūros sistema (SFMIS).
Sukurtas informavimo ir viešinimo apie ES struktūrinę paramą administracinis mechanizmas bei sukaupta informavimo ir viešinimo veiklos patirtis.
Teigiama ir pakankamai įvairi 2004–2006 m. programavimo laikotarpiu atliktų vertinimų patirtis, kuri sudaro tinkamą pagrindą aktyviau naudoti vertinimo priemonę 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu.
Silpnybės
ES struktūrinės paramos administravimo procesui dubliuojant įprastą nacionalinį viešosios politikos įgyvendinimo procesą, papildomai apkraunama sistema, o viešojo administravimo institucijos susiduria su naujomis problemomis.
Vadovaujančiosios institucijos funkcijos išskaidytos į tris lygius. Vadovaujančioji institucija nutolusi nuo administravimo praktikos.
Kvalifikuotų ES struktūrinės paramos administratorių trūkumas.
Viešinimas ir informavimas nepakankamai derinamas ir koordinuojamas tarp skirtingų institucijų ir atskirų lygių, viešinimo ir informavimo priemonių parinkimas negrindžiamas tikslinių grupių poreikių analize, neatliekamas įgyvendinamų priemonių efektyvumo vertinimas.
Silpna ES struktūrinės paramos programų vertinimo paklausa ir pasiūla, kurią lemia nepakankamas vertinimo funkcijos reglamentavimas, kompetentingų darbuotojų, nepriklausomų vertintojų ir mokymosi galimybių vertinimo srityje trūkumas.
Galimybės
ES struktūrinė parama viešojo administravimo gebėjimų stiprinimui leis koncentruoti techninei paramai skiriamą ES struktūrinę paramą priemonėms, tiesiogiai skirtoms gerinti programų parengiamajai, valdymo, stebėsenos, vertinimo, informacinei ir kontrolės veiklai, taip pat veiklai, skirtai sustiprinti ES struktūrinės paramos panaudojimo administracinius gebėjimus.
Aktyvus socialinių ir ekonominių partnerių įsitraukimas ir bendradarbiavimas.
Išaugęs Lietuvos visuomenės domėjimasis ES struktūrine parama, aktyvėjantis viešojo ir privataus sektorių, institucijų, socialinių ir ekonominių partnerių bendradarbiavimas sudarys sąlygas toliau plėtoti dialogą ir palaikyti nuolatinį grįžtamąjį ryšį.
Aiškus ES struktūrinės paramos programų vertinimo planavimas 2007–2013 m. laikotarpiu ir augantis išorės konsultantų susidomėjimas vertinimu.
Ilgesnis programavimo laikotarpis ir galimybė tobulinti programų įgyvendinimą atsižvelgiant į ES struktūrinės paramos programų vertinimo (visų pirma vidurinio) rezultatus – realus suinteresuotumas vertinimu.

Grėsmės

ES struktūrinės paramos administravimo sistemoje dirbančių specialistų kaita ir grėsmė prarasti sukauptus ES struktūrinės paramos administravimo, tarp jų viešinimo ir vertinimo, gebėjimus.

Bendros mokymo sistemos, suteikiančios ES struktūrinę paramą administruojantiems darbuotojams tęstinio mokymo ir kvalifikacijos kėlimo galimybes, nebuvimas.

Negatyvios informacijos gausa žiniasklaidoje prisideda prie visuomenės nuomonės apie ES struktūrinės paramos įsisavinimo eigą ir skaidrumą formavimo.

Didelės ES struktūrinės paramos programoms vertinti skiriamos lėšos ir maža nepriklausomų vertintojų konkurencija, neskatinanti vertinimo kokybės.

Didėjančios ES struktūrinės paramos programų vertinimo paklausos neatitinkanti išorinė vertinimo pasiūla.

2. VEIKSMŲ PROGRAMOS STRATEGIJA

2.1. VIZIJA IR TIKSLAS

Vizija

Lietuva turi užtikrinti jai skiriamos ES struktūrinės paramos programų įgyvendinimo kokybę, sukurti tinkamą paramos administravimo sistemą ir užtikrinti efektyvų jos funkcionavimą, užtikrinti deklaruojamų Europos Komisijai išlaidų tinkamumą finansuoti iš ES struktūrinės paramos, užkirsti kelią sukčiavimui, aptikti ir pašalinti pažeidimus bei stiprinti paramos administravimo gebėjimus. Tai yra esminis valstybei narei keliamas reikalavimas, o kartu – šios veiksmų programos vizija ir pagrindinis tikslas. Tam reikalingi atitinkami instituciniai ir administraciniai gebėjimai, kuriems kurti, užtikrinti ir stiprinti planuojama panaudoti ES struktūrinę paramą pagal šią veiksmų programą.

2007–2013 m. laikotarpio naujus iššūkius formuoja didesnis veiksmų programų skaičius bei valstybėms narėms suteikiama didesnė atsakomybė už paramos planavimą ir panaudojimą. Naujos programos yra teminės, apimančios kelis ūkio sektorius, todėl jų veiksmi siekiant bendrų tikslų turi būti gerai derinami. Be to, kartu visos veiksmų programos įgyvendins Lietuvos 2007–2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategijos tikslus ir prisidės prie Nacionalinės Lisabonos strategijos įgyvendinimo programos įgyvendinimo, todėl labai svarbu koordinuoti suderinamumą ir tarp veiksmų programų, ir su kitais strateginiais dokumentais bei finansinėmis priemonėmis. Tuo tikslu numatoma išskirti koordinavimo funkcijas ir kiekvienai teminei veiksmų programai įsteigti valdymo komitetus, kuriuose dalyvaus visos už programos įgyvendinimą atsakingos institucijos.

Kuriant naujo periodo paramos administravimo sistemą, svarbu įvertinti 2004–2006 metų administravimo patirtį, išlaikyti ir sustiprinti gerai veikiančias struktūras ir mechanizmus, ir pašalinti esamus trūkumus. Kaip gerą patirtį ketinama toliau išlaikyti centralizuotą valdymo ir kontrolės sistemą, ir paskirti vieną instituciją – Finansų ministeriją, atliksiančią visų keturių veiksmų programų vadovaujančiosios ir tvirtinančiosios funkcijas. Visų veiksmų programų audito institucijos funkcijas taip pat atliks viena institucija – Valstybės kontrolė.

Siekiant kuo geriau išnaudoti esamus nacionalinius investicijų planavimo mechanizmus, ES struktūrinės paramos planavimas naujuoju periodu bus integruotas į nacionalinį strateginio planavimo procesą. Todėl svarbu išnaudoti naujos ES struktūrinės paramos panaudojimo galimybes – paramą viešojo administravimo gebėjimams stiprinti pagal Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 4 prioritetą „Administracinių gebėjimų stiprinimas ir viešojo administravimo efektyvumo didinimas“. Numatoma, kad bendrieji viešojo administravimo institucijų veiksmi, užtikrinantys pagrindą strateginiam planavimui – nacionalinių ir regioninių strateginių dokumentų, programų, priemonių planų, investicinių planų rengimas, – bus finansuojami ir atitinkami gebėjimai bus stiprinami naudojant Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 4 prioritetą „Administracinių gebėjimų stiprinimas ir viešojo administravimo efektyvumo didinimas“, o veiksmi, skirti projektų atrankai, vertinimui, įgyvendinimo priežiūrai ir kontrolei, – iš techninės paramos.

Atsižvelgiant į SSGG analizę, pagrindinės šių gebėjimų tobulinimo kryptys bus kvalifikuoto personalo pritraukimas, išlaikymas, nuolatinis jo kvalifikacijos tobulinimas, administravimo sistemos proceso ir procedūrų tobulinimas ir administravimo metu naudojamų priemonių – visų pirma ES struktūrinės paramos kompiuterinės informacinės valdymo ir priežiūros sistemos – kūrimas ir plėtra.

Atliekant veiksmų programos įgyvendinimo priežiūrą, partnerystės principą įgyvendins Lietuvos Respublikos Vyriausybės sudarytas bendras stebėsenos komitetas Žmogiškųjų išteklių plėtros, Ekonomikos augimo, Sanglaudos skatinimo ir Techninės paramos veiksmų programų, įgyvendinančių Lietuvos 2007–2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategiją, įgyvendinimo priežiūrai atlikti (toliau – Stebėsenos komitetas).

Vienas iš esminių 2007–2013 m. laikotarpio ypatumų – didesnė valstybių narių atsakomybė už ES struktūrinės paramos administravimo sistemos ir išlaidų auditą, audito institucijos išskyrimas, jos atsakomybės ir funkcijų sustiprinimas. Audito institucijos funkcijas atliks Valstybės kontrolė. Siekiant sustiprinti šią instituciją, turi būti skiriamas atitinkamas dėmesys joje dirbančių darbuotojų gebėjimų stiprinimui ir kvalifikacijos kėlimui. Visa tai bus finansuojama iš techninės paramos.

2.2. PRIORITETAS „TECHNINĖ PARAMA ES STRUKTŪRINĖS PARAMOS, GAUNAMOS PAGAL KONVERGENCIJOS TIKSLĄ, ADMINISTRAVIMUI“

Techninės paramos veiksmų programoje numatytas vienas prioritetas „Techninė parama ES struktūrinės paramos, gaunamos pagal Konvergencijos tikslą, administravimui“.

Prioriteto aprašymas

Pagal šį prioritetą bus siekiama šių **uždavinių**:

- Sukurti ES struktūrinės paramos, gaunamos pagal Konvergencijos tikslą, administravimo sistemą ir užtikrinti efektyvų šios sistemos funkcionavimą įgyvendinant Lietuvos 2007–2013 metų ES struktūrinės paramos panaudojimo strategiją bei Žmogiškųjų išteklių plėtros, Ekonomikos augimo, Sanglaudos skatinimo ir Techninės paramos veiksmų programas.
- Gerinti pareiškėjų, projektų vykdytojų ir visuomenės informuotumą apie ES struktūrinę paramą, Žmogiškųjų išteklių plėtros, Ekonomikos augimo, Sanglaudos skatinimo ir Techninės paramos veiksmų programų teikiamą paramą bei įgyvendinimo rezultatus.
- Atlikti Žmogiškųjų išteklių plėtros, Ekonomikos augimo, Sanglaudos skatinimo ir Techninės paramos veiksmų programų vertinimą ir stiprinti vertinimo galimybes.

Administravimo sistemos sukūrimas ir efektyvus jos funkcionavimas įgyvendinant Lietuvos 2007–2013 metų ES struktūrinės paramos panaudojimo strategiją bei Žmogiškųjų išteklių plėtros, Ekonomikos augimo, Sanglaudos skatinimo ir Techninės paramos veiksmų programas

ES reglamentai numato įvairią bendrą ES šalies narės atsakomybę ir funkcijas, susijusias su efektyviu ES struktūrinės paramos planavimu ir valdymu, kurios nėra tiesiogiai priskiriamos kuriai nors iš institucijų, privalomų įsteigti pagal Tarybos reglamento (EB) Nr. 1083/2006 59 straipsnį, tokios, kaip paramos valdymo ir kontrolės sistemos kūrimas ir sistemos aprašymo rengimas, šios sistemos atitiktis ES reglamentų reikalavimams įvertinimas, ES struktūrinės paramos derinimas su kitomis ES finansinės paramos priemonėmis, struktūrinės paramos poveikio vertinimas ir informavimas apie paramą. 2007–2013 metų periodu, atliekant išvardintas funkcijas, bus išskirta koordinavimo funkcija ir paskirta ES struktūrinę paramą koordinuojančioji institucija. Kartu bus sudaryta galimybė vadovaujančiajai institucijai koncentruoti savo pastangas atliekant Tarybos reglamento (EB) Nr. 1083/2006 60 straipsnyje nurodytas funkcijas, kokybiškai ir efektyviai atlikti jas.

Papildomai prie Tarybos reglamente (EB) Nr. 1083/2006 minimų bendrų ES šalies narės funkcijų koordinuojančioji institucija organizuos ir koordinuos veiksmų programas detalizuojančių dokumentų rengimą, programų prioritetų įgyvendinimo priemonių rengimą, projektų atrankos kriterijų formulavimą, organizuos Bendrojo stebėsenos komiteto Žmogiškųjų išteklių plėtros, Ekonomikos augimo, Sanglaudos skatinimo ir Techninės paramos veiksmų programų, įgyvendinančių Lietuvos 2007–2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategiją, įgyvendinimo priežiūrai atlikti veiklą. Naudojant šios veiksmų programos paramą, numatoma plėtoti ir palaikyti veiksmų koordinavimo mechanizmus, kurie leistų institucijoms, dalyvaujančioms įgyvendinant skirtingas veiksmų programas arba jų prioritetus, suderinti

numatomas investicijas su kituose sektoriuose planuojamais veiksmais, kartu įvertinti investicijų efektyvumą ir reikiant numatyti programos pakeitimus. Koordinavimo mechanizmai apimtų:

- 1) dalyvavimą kitų sanglaudos politikos tikslų ir kitų finansinių priemonių finansuojamų veiksmų programų priežiūros komitetuose;
- 2) apsikeitimą duomenimis ir informacija apie planuojamą arba suteiktą paramą;
- 3) teminių tarpinstitucinių darbo grupių organizavimą;
- 4) regioninės veiksmų programų dimensijos įgyvendinimo koordinavimą su apskritimis ir ministerijomis.

ES struktūrinės paramos planavimas ir administravimas bus gerinamas dviem kryptimis: viešojo administravimo srityje bus tobulinami strateginio planavimo ir investicijų planavimo įgūdžiai (naudojant Žmogiškųjų išteklių plėtros programos 4 prioriteto „Administracinių gebėjimų stiprinimas ir viešojo administravimo efektyvumo didinimas“ lėšas), o valdymo ir kontrolės institucijos užtikrins efektyvų lėšų panaudojimą ir atitiktį patvirtintiems projektų atrankos kriterijams bei nustatytoms ES ir nacionalinėms taisyklėms. Viešojo administravimo institucijos aktyviai dalyvaus ES struktūrinės paramos planavimo, viešinimo ir vertinimo veiksmuose, tačiau bus mažiau įtrauktos į projektų vykdymo priežiūros ir išlaidų tinkamumo finansuoti kontrolės veiksmus.

Nors naujuoju periodu išlaikoma centralizuota valdymo ir kontrolės sistema su viena vadovujančiaja institucija pagal visas veiksmų programas, gana daug vadovujančiosios institucijos funkcijų bus pavesta atlikti įgyvendinančiosioms institucijoms. Šios institucijos skelbs kvietimus teikti paraiškas, teiks informaciją pareiškėjams dėl reikalavimų, keliamų projektų ir paraiškų rengimui ir įgyvendinimui, vertins visų projektų atitiktį Stebėsenos komiteto patvirtintiems projektų atrankos kriterijams, prižiūrės projektų įgyvendinimą, tikrins ir tvirtins projektų išlaidų tinkamumą finansuoti. Jei įgyvendinami valstybės ir regionų planuojami viešųjų investicijų ir viešųjų paslaugų teikimo projektai, įgyvendinančiosios institucijos teiks projektų rengėjams informaciją ir konsultacijas dėl reikalavimų projektų rengimui, išlaidų tinkamumo finansuoti, dėl ES ir nacionalinių taisyklių nuostatų taikymo, taikomų projektų atrankos kriterijų, siekiamos, kad iki paraiškos bendrai finansuoti projektą iš ES struktūrinės paramos lėšų pateikimo projektas būtų kokybiškai parengtas ir pasirengta įgyvendinti projekte numatytą veiklą.

Viešojo administravimo institucijos, kaip tarpinės institucijos, atlikdamos priskirtas vadovujančiosios institucijos funkcijas, dalyvaus projektų atrankoje, nustatydamos, kurie iš tinkamų finansuoti projektų yra svarbesni, teikia didesnę naudą ir todėl yra prioritetiniai, dalyvaus SFMIS kūrime ir diegime, veiksmų programų įgyvendinimo ataskaitų rengime.

Atsižvelgiant į regioninės dimensijos kompleksiskumą ir inovatyvumą, reikės papildomų pastangų teikiant regionams informaciją apie jų kompetencijai priskirtas veiksmų programų priemones, jų tikslus ir uždavinius, reikalavimus, keliamus projektams, finansuojamiems pagal šias priemones. Konsultavimo ir informacijos teikimo regionams procesą koordinuos Vidaus reikalų ministerija, kuriai priskirta regioninės dimensijos koordinavimo atsakomybė. Atrinkus projektus, Vidaus reikalų ministerija koordinuos lėšų projektams įgyvendinti planavimo procesą, duomenų apie lėšų, skirtų regionams, įsisavinimą rinkimą ir teikimą atsakingoms ministerijoms, skatins projektų vykdymą, kaups apie juos duomenis bei stebės regioninės dimensijos įgyvendinimą.

Bus siekiama mažiau standartizuoti kitoms institucijoms perduodamas vadovujančiosios institucijos funkcijas, tačiau rengti daugiau metodinių rekomendacijų bei išaiškinimų dėl principų ir taisyklių taikymo. Bus parengtos veiksmų programų administravimo ir finansavimo taisyklės, projektų administravimo ir finansavimo taisyklės, išlaidų ir finansavimo reikalavimų atitikties taisyklės bei gairės pareiškėjams. Taigi ES struktūrinės paramos administravimo sistema bus daroma kuo paprastesnė, suprantama pareiškėjams ir kontrolės institucijoms.

Audito institucijos funkcijas 2007–2013 m. atliks Valstybės kontrolė. 2004–2006 m. programavimo periodu Valstybės kontrolė yra paskirta atsakinga už baigiamosios programos

audito deklaracijos rengimą. Valstybės kontrolė, atlikdama ES struktūrinės paramos valdymo ir kontrolės sistemų, audito sekos, išlaidų tinkamumo finansuoti vertinimo auditus, sukauptę patirtį. Tačiau Valstybės kontrolės, kaip audito institucijos, atsakomybė ir darbo apimtis bus daug didesnė ir jai prireiks naujų žinių bei gebėjimų. Kai bus rengiama Audito strategija, bus apsispręsta, ar visus audito veiksmus Valstybės kontrolė įgyvendins pati, ar naudosis kitų, tarp jų nepriklausomų auditorių, paslaugomis.

Techninė parama pagal šią veiksmų programą bus teikiama bendrą už visas veiksmų programas atsakomybę turinčių institucijų veiksmams įgyvendinti – koordinuojančiosios, vadovaujančiosios, tvirtinančiosios, audito, mokėjimus atliekančios institucijų veiksmams.

Siekdama užtikrinti nuoseklų žmogiškųjų išteklių, reikalingų ES struktūrinės paramos administravimo funkcijoms atlikti, planavimą, koordinuojančioji institucija parengs metodiką, kuri nustatys institucijų funkcijas, finansuotinas iš techninės paramos, ir šioms funkcijoms įgyvendinti optimalų pareigybių skaičių.

ES struktūrinės paramos administravimo sritis yra gana nauja Lietuvai, todėl dar nėra sukaupta reikiamos patirties nei valstybiniame, nei privačiame (konsultacinėse įmonėse) sektoriuose. Tačiau bendrosios ES politikos nuostatų išmanymas, teisingas ES reglamentų nuostatų supratimas ir gebėjimai jas taikyti yra esminė prielaida užtikrinti veiksmų programų įgyvendinimo kokybę ir užtikrinti, kad būtų finansuojami tik tinkami veiksmai ir tinkamos išlaidos.

Žinant apie didelę darbuotojų kaitą, per pirmuosius veiksmų programos įgyvendinimo metus (ne vėliau kaip iki 2009 m.) bus sukurta darbuotojų motyvavimo sistema, skatinanti žmones įsidarbinti ES struktūrinę paramą administruojančiose institucijose ir likti jose dirbti. Ši sistema apims tokias priemones, kaip konkurencingas darbo užmokestis, karjeros galimybės, kvalifikacijos kėlimo galimybės, saugios darbo aplinkos ir institucijos kultūrinės aplinkos kūrimas. Šios sistemos įgyvendinime dalyvaus visos institucijos, atliekančios ES struktūrinės paramos administravimo funkcijas.

2007–2013 m. programavimo periodu bus atlikta ES struktūrinės paramos administravimo sistemos darbuotojų turimos kvalifikacijos analizė bei įvertinti kompetencijos poreikiai. Atlikus minėtą analizę ir įvertinimą, bus parengta strategija, skirta užtikrinti reikiamai darbuotojų, dirbančių ES struktūrinės paramos administravimo institucijose, kvalifikacijai. Remiantis minėta strategija, bus parengti ES struktūrinės paramos administravimo sistemos darbuotojų kompetencijos aprašai ir priemonių planas, numatantis reikiamos darbuotojų kvalifikacijos užtikrinimo priemones ir būdus. Per pirmuosius veiksmų programos įgyvendinimo metus (ne vėliau kaip iki 2009 m.) bus parengta nuosekli mokymo ir kvalifikacijos kėlimo sistema, kuri garantuos darbuotojų kvalifikacijos atitiktį priskirtoms funkcijoms ir esamų žinių bei patirties perteikimą kuo didesniai darbuotojų skaičiui. Šios sistemos įgyvendinime dalyvaus visos institucijos, atliekančios ES struktūrinės paramos administravimo funkcijas.

Taip pat būtina sudaryti galimybes apsikeisti patirtimi su kitomis ES valstybėmis narėmis šioje srityje. 2007–2013 m. programavimo periodu bus tęsiama 2004–2006 metų periodu susiformavusi ir gerus rezultatus davusi patirties apsikeitimo su kitomis ES valstybėmis narėmis praktika, pavyzdžiui, tiksliniai mokymosi ir apsikeitimo patirtimi vizitai, ES struktūrinę paramą administruojančių institucijų tinklų formavimas ir bendrų renginių organizavimas, dalyvavimas Europos Komisijos ir ES valstybių narių organizuojamuose mokymosi ir geros patirties sklaidos renginiuose.

Informacijos kaupimui ir administravimui palengvinti, taip pat informacijai teikti SFC sistemai bus toliau naudojama SFMIS. Šiuo metu pradėta SFMIS plėtra. Plėtros metu numatoma atlikti SFMIS modifikavimą, skirtą tam, kad būtų užtikrintas Lietuvos 2007–2013 m. programavimo periodo ES struktūrinės paramos, gaunamos pagal Konvergencijos tikslą, finansuojamų programų, priemonių ir projektų administravimas naudojant informacinę sistemą. Siekiant sumažinti darbo su SFMIS apimtį ir padidinti SFMIS naudojimo teikiamą santykinę

naudą, pritaikant SFMIS 2007–2013 m. programavimo laikotarpiui, yra numatoma orientuotis į svarbiausios visoms veiksmų programoms būdingos informacijos fiksavimą ir sudaryti galimybes minimaliomis laiko ir žmogiškųjų išteklių sąnaudomis į SFMIS importuoti duomenis iš pirminių informacijos šaltinių, t. y. paraiškų, mokėjimo prašymų, projektų vykdytojų teiktinų ataskaitų. Visa tai palengvins ES struktūrinę paramą administruojančių institucijų darbo krūvį ir sumažins tikimybę, kad į SFMIS bus įtraukti klaidingi duomenys.

Pagrindinis SFMIS plėtros tikslas – SFMIS pritaikymas naujo 2007–2013 metų programavimo periodo Europos regioninės plėtros fondo / Sanglaudos fondo bei Europos socialinio fondo lėšų administravimo poreikiams ir patobulinimas atsižvelgiant į BDP administravimo metu sukauptą patirtį.

SFMIS pritaikymas naujo programavimo periodo poreikiams apima pritaikymą:

- 1) naujai programavimo dokumentų struktūrai;
- 2) didesniai informacijos kiekiui;
- 3) naujiems Europos Komisijos reglamentų reikalavimams;
- 4) naujai valdymo ir kontrolės sistemai.

SFMIS patobulinimas, atsižvelgiant į BPD administravimo metu sukauptą patirtį, apima:

- 1) pritaikymą duomenų importui ir eksportui, ryšiu su kitomis informacinėmis sistemomis;
- 2) vartotojui pritaikytos sistemos sukūrimą.

SFMIS plėtra bus organizuojama, atsižvelgiant į 2007–2013 m. veiksmų programų įgyvendinimo procesų eigą, t. y. iki numatomų paraiškų pateikimo, vertinimo procesų organizavimo, projektų įgyvendinimo pradžios datų bus užtikrintas šių procesų fiksavimui reikalingas SFMIS funkcionalumas.

Iš techninės paramos bus finansuojamos darbo užmokesčio valstybės tarnautojams ir darbuotojams išlaidos; kvalifikacijos kėlimo išlaidos; konsultavimo, vertimo, studijų ir tyrimų, skirtų geresniam 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos administravimui užtikrinti, išlaidos, taip pat techninės paramos projektų audito ir kitų patikrinimų, susijusių su ES 2007–2013 m. struktūrinės paramos valdymo ir kontrolės sistema, paslaugų išlaidos; ES 2007–2013 m. struktūrinės paramos kompiuterinės informacinės valdymo ir priežiūros sistemos sukūrimo, eksploataavimo ir tobulinimo išlaidos; Stebėsenos komiteto, veiksmų programų valdymo komitetų ir pakomitečių, kitų renginių, tiesiogiai susijusių su 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos administravimu, organizavimo išlaidos; kitų priemonių ir įrangos įsigijimo ir nuomos išlaidos, kai šios prekės ir paslaugos yra būtinos veiksmingam 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos administravimui užtikrinti.

Pareiškėjų, projektų vykdytojų ir visuomenės informuotumas apie Žmogiškųjų išteklių plėtros, Ekonomikos augimo, Sanglaudos skatinimo ir Techninės paramos veiksmų programų teikiamą paramą bei įgyvendinimo rezultatus

Techninė parama bus skirta teikti visuomenei, pareiškėjams, projektų vykdytojams informacijai apie ES struktūrinę paramą Lietuvai 2007–2013 m. ir prisidėti, kad parama būtų teikiama skaidriai visoms tikslinėms grupėms. Investicijos bus skiriamos nuolatiniam specializuotos, tikslinėms grupėms pritaikytos informacijos rengimui ir sklaidimui efektyviausiomis priemonėmis, visuomenės informavimo kampanijoms apie ES struktūrinės paramos eigą ir laimėjimus šalyje.

Parama bus panaudota gerinti dialogu pagrįstiems bendradarbiavimo įgūdžiams ir užtikrinti institucijų partnerystei bei keitimuisi patirtimi, stiprinti informavimo ir viešinimo srityje dirbančių darbuotojų kompetencijai ir gebėjimams, sukurti tobulėjimą skatinančiai informavimo ir viešinimo veiklos stebėsenos ir vertinimo sistemai.

Informavimo ir viešinimo veiklos siekis – sudaryti galimybę visuomenei išsamiai susipažinti su ES struktūrinės paramos principais, ES struktūrinės paramos panaudojimo strategija, veiksmų programomis, prioritetais ir priemonėmis, Lietuvos dalyvavimo panaudojant ES struktūrinę paramą eiga ir rezultatais. Informavimo ir viešinimo veiksmams bus siekiama, kad šalies gyventojai suvoktų ES struktūrinės paramos teikiamas galimybes ir aktyviai įsitrauktų į ES struktūrinės paramos panaudojimo procesą.

Techninė parama bus panaudota sukurti ir įdiegti kompiuterizuotai keitimosi informacija sistemai bei spartesniam grįžtamojo ryšio tarp pareiškėjų, projektų vykdytojų, visuomenės ir ES paramą administruojančių institucijų užtikrinimui.

Pareiškėjams ir projektų įgyvendintojams bus sistemingai teikiama informacija ir konsultacijos apie veiksmų programų administravimą, konsultacijos dėl įvairių finansavimo proceso aspektų, tokių kaip atrankos kriterijai, tinkamumas, projektų įvertinimas. Bus siekiama kuo sparčiau atsižvelgti ir reaguoti į komentarus bei pastabas dėl administravimo mechanizmo tobulinimo ir tokiu būdu įtraukti kuo daugiau partnerių į ES paramos planavimo ir priežiūros procesus. Išsamios informacijos sklaida padės visuomenei suvokti ES struktūrinės paramos tikslus bei įgyvendinimo laimėjimus šalyje ir padės užtikrinti maksimaliam tinkamų partnerių skaičiui galimybes naudotis ES struktūrine parama.

Naujuoju 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos programavimo laikotarpiu bus siekiama išplėsti informavimo mastą, kadangi informavimo ir viešinimo objektas tapo gerokai sudėtingesnis – Lietuva ES struktūrinę paramą gaus pagal Lietuvos 2007–2013 metų ES struktūrinės paramos panaudojimo strategiją ir tris veiksmų programas. Todėl būtina imtis veiksmų, siekiant užtikrinti, kad visuomenė, pareiškėjai, projektų vykdytojai ir ES struktūrinę paramą administruojančių institucijų darbuotojai žinotų apie galimybes, kurias suteikia Europos Sąjunga ir valstybės narės per veiksmų programas, kaip veikia nauji paramos įgyvendinimo mechanizmai.

Europos Sąjungos reikalavimai dėl informavimo apie struktūrinius fondus ir jų viešinimo 2007–2013 m. laikotarpiu yra nustatyti Tarybos reglamente (EB) Nr. 1083/2006 ir detalizuoti 2006 m. gruodžio 8 d. Komisijos reglamente (EB) Nr. 1828/2006, nustatančiame Tarybos reglamento (EB) Nr. 1083/2006, nustatančio bendrąsias nuostatas dėl Europos regioninės plėtros fondo, Europos socialinio fondo ir Sanglaudos fondo, ir Europos Parlamento bei Tarybos reglamento (EB) Nr. 1080/2006 dėl Europos regioninės plėtros fondo įgyvendinimo taisyklės⁵ (toliau – Komisijos reglamentas (EB) Nr. 1828/2006). Tarybos reglamente yra nurodyti pagrindiniai viešinimo ir informavimo tikslai, o Komisijos reglamente įtvirtinami ES struktūrinės paramos viešinimo bei informavimo apie ją principai.

Siekiant užtikrinti efektyvų ES struktūrinės paramos viešinimo ir informavimo sistemos veikimą, naujuoju programavimo laikotarpiu informavimo planavimas, koordinacija, stebėseną ir vertinimas bus centralizuoti. Informavimo apie ES struktūrinę paramą veikla bus įgyvendinama remiantis informavimo apie ES struktūrinę paramą planu – dokumentu, parengtu vadovaujantis Komisijos reglamento (EB) Nr. 1828/2006 2 ir 3 straipsniais, kuriame nustatyti informavimo apie ES struktūrinę paramą Lietuvoje 2007–2013 m. tikslai ir tikslinės grupės, privalomos informavimo ir viešinimo priemonės, už šių priemonių įgyvendinimą atsakingos institucijos, informavimo ir viešinimo vertinimo rodikliai, informavimo ir viešinimo priemonėms įgyvendinti skirti finansiniai ištekliai.

Informavimo apie ES struktūrinę paramą ir jos viešinimo 2007–2013 m. periodu tikslai:

- 1) teikti informaciją apie ES struktūrinę paramą ir prisidėti prie ES struktūrinės paramos įsisavinimo skaidrumo užtikrinimo;

⁵ 2006 m. gruodžio 8 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 1828/2006, nustatantis Tarybos reglamento (EB) Nr. 1083/2006, nustatančio bendrąsias nuostatas dėl Europos regioninės plėtros fondo, Europos socialinio fondo ir Sanglaudos fondo, ir Europos Parlamento bei Tarybos reglamento (EB) Nr. 1080/2006 dėl Europos regioninės plėtros fondo įgyvendinimo taisyklės (OL 2006 L 371, p. 1).

- 2) formuoti ir palaikyti palankų visuomenės požiūrį ir susidomėjimą ES parama ir jos teikiama nauda;
- 3) sudaryti sąlygas informavimo ir viešinimo tobulinimui.

Kasmet rengiamuose metiniuose informavimo ir viešinimo priemonių planuose informavimo planui įgyvendinti bus detalizuotos atitinkamais metais numatomos įgyvendinti informavimo ir viešinimo priemonės.

Metiniuose informavimo ir viešinimo priemonių planuose numatytiems uždaviniams įgyvendinti pasirinktos priemonės kartu su didesniu informacijos prieinamumu pagerins pareiškėjų, projektų vykdytojų, visuomenės suvokimą apie Europos Bendrijos vaidmenį finansuojant programas, kuriomis siekiama skatinti ekonomikos konkurencingumą, kurti darbo vietas ir stiprinti vidaus sanglaudą vietos, nacionaliniu ir Europos Sąjungos mastu.

Laiku atliekami ir kryptingi informavimo ir viešinimo veiksmai padės didinti pareiškėjų, projektų vykdytojų, regioninių partnerių bei visuomenės susidomėjimą ES struktūrinės paramos teikiamomis galimybėmis, skatins aktyviai dalyvauti ES struktūrinės paramos įsisavinimo eigoje, formuos ir palaikys pritarimo nuostatas dėl ES paramos administravimo proceso ir lėšų panaudojimo skaidrumo.

Sisteminga informacijos apie Žmogiškųjų išteklių plėtros, Ekonomikos augimo ir Sanglaudos skatinimo veiksmų programų paskirtį, tikslus, įgyvendinimo eigą ir rezultatus sklaida skatins viešojo ir privačiojo sektorių, socialinių ir ekonominių partnerių bei institucijų bendradarbiavimą ir partnerystę. Aktyvi informavimo ir viešinimo apie ES struktūrinę paramą veikla sudarys sąlygas gerinti viešojo sektoriaus įvaizdį ir pasitikėjimą juo.

Žmogiškųjų išteklių plėtros, Ekonomikos augimo, Sanglaudos skatinimo ir Techninės paramos veiksmų programų vertinimas ir vertinimo galimybių stiprinimas

Vertinimas bus atliekamas siekiant pagerinti ES struktūrinės paramos kokybę, veiksmingumą ir nuoseklumą bei veiksmų programos strategiją ir jos įgyvendinimą, sprendžiant šalies struktūrinės problemas ir siekiant, kad būtų didinama ES struktūrinių fondų ir Sanglaudos fondo investicijų pridėtinė vertė. 2007–2013 m. laikotarpiu planuojama organizuoti, atlikti ir naudoti ES struktūrinės paramos vertinimą, atitinkantį ES teisės reikalavimus ir nacionalinius poreikius; sustiprinti ES struktūrinės paramos vertinimo galimybes Lietuvoje.

Iš šios programos lėšų bus finansuojama:

- 1) einamieji strateginiai ir veiklos vertinimai, apimantys daugiau negu vieną veiksmų programą;
- 2) Techninės paramos veiksmų programos einamieji vertinimai;
- 3) ES struktūrinės paramos vertinimo galimybių stiprinimo priemonės.

2007–2013 metų laikotarpiu pagal Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1083/2006 Lietuva privalės atlikti vertinimus, susijusius su veiksmų programų stebėseną, visų pirma tais atvejais, kai:

- 1) stebėsenos metu nustatomos esamos ar potencialios veiksmų programų įgyvendinimo problemos (esant dideliems nukrypimams nuo pradinių tikslų);
- 2) teikiamas Europos Komisijai prašymas dėl veiksmų programų keitimo.

Atsižvelgiant į nacionalinius poreikius, bus atliekami strateginiai vertinimai, kurių metu bus vertinama, kiek veiksmų programos ar jų dalys prisideda prie Bendrijos ir nacionalinių prioritetų/tikslų. Kadangi šie vertinimai dažniausiai apims ne vieną veiksmų programą, tai tokie vertinimai bus finansuojami iš šios veiksmų programos. Vertinimo metu bus nagrinėjama Strategijos ir veiksmų programų tęstinis tinkamumas bei nuoseklumas, besikeičiant socialinei ir ekonominei situacijai, taip pat ES struktūrinės paramos poveikis socialinei ir ekonominei aplinkai bei makroekonominiais rodikliais, kitos aktualios strateginės sritys.

Siekiant efektyvaus lėšų panaudojimo, bus atliekamas veiklos vertinimas (angl. k. *evaluation of operational nature*) viso veiksmų programos įgyvendinimo laikotarpio metu, analizuojant ir vertinant produkto ir rezultato rodiklių kitimą, nustatant investicijų panaudojimo efektyvumą bei veiksmingumą. Vertinimai bus inicijuojami, nustačius programos ar jos dalies (prioriteto/priemonės) įgyvendinimo problemas arba esant būtinybei surinkti papildomų duomenų. Pažymėtinos iš šios veiksmų programos finansuojamos vertinimo temos: administravimo sistemos efektyvumo vertinimas, viešinimo ir informavimo sistemos vertinimas, veiksmų programų rodiklių sistemos vertinimas ir kt.

Nuolatos atliekamas veiklos vertinimas leis laiku parengti ir pateikti vertinimo rezultatus Europos Komisijai kartu su siūlymais iš esmės keisti veiksmų programas.

Atsižvelgiant į esamos situacijos analizę, vertinimo galimybių stiprinimo srityje bus reikalinga įgyvendinti konkrečius veiksmus **tiesk vertinimo paklausai, tiesk vertinimo pasiūlai** (vidinei ir išorinei) stiprinti.

Siekiant stiprinti institucinius vertinimo gebėjimus, per pirmuosius veiksmų programos įgyvendinimo metus bus aiškiai apibrėžta vertinimo funkcija ES struktūrinę paramą reglamentuojančiuose teisės aktuose ir atsakingų už ES struktūrinės paramos administravimą atsakingų institucijų vidaus dokumentuose (atsakingų padalinių nuostatuose, darbuotojų pareigybių aprašymuose ir kt.), už ES struktūrinės paramos vertinimą atsakingose institucijose bus įsteigta vertinimo funkcija ir paskirti darbuotojai, atsakingi už ES struktūrinės paramos vertinimą.

Siekiant stiprinti asmeninius vertinimo gebėjimus, ypač per pirmuosius įgyvendinimo metus didelis dėmesys bus skiriamas priemonėms, užtikrinančioms vertinimo kokybę (techninių užduočių rengimas, vertinimo klausimų formulavimas, vertinimo projekto įgyvendinimo priežiūros mechanizmo sukūrimas ir kt.) ir vertinimo rekomendacijų įgyvendinimą (šiam tikslui koordinuojančioji institucija nustatys atsiskaitymo už vertinimo rekomendacijų įgyvendinimą mechanizmą – priimtoms rekomendacijoms įgyvendinti bus sudaromi veiksmų planai, kuriuose bus nurodoma kokios institucijos, kaip ir kokiais terminais šias rekomendacijas įgyvendins ir pan.). Taip pat bus imtasi priemonių stiprinti institucijų gebėjimus atlikti vidinius vertinimus.

Toliau bus stiprinimas tarpinstitucinis bendradarbiavimas vertinimo srityje. Bus plėtojama Vertinimo koordinavimo grupės veikla (organizuojami pasitarimai, diskusijos, mokymai ir naudojamos kitos bendradarbiavimo formos), bus organizuojami vertinimo ataskaitų ir kitų vertinimo klausimų aptarimai, į kuriuos bus kviečiami ne tik ES struktūrinę paramą administruojančios institucijos, bet ir kitos suinteresuotos institucijos. Taip pat bus skatinamas institucijų bendradarbiavimas įgyvendinant vertinimo projektus, apimančius kelių institucijų kompetencijos sritis (sudaromi tarpžinybiniai projektų priežiūros komitetai, organizuojami pasitarimai ir kt.).

Siekiant stiprinti išorinę vertinimo pasiūlą, bus imtasi aktyvių veiksmų vertinimo rinkai suaktyvinti: organizuojami vieši renginiai, didinantys vertinimo, kaip valdymo priemonės, žinomumą, toliau plėtojamas bendradarbiavimas su nepriklausomais vertintojais organizuojant įvairius apsisiekimo patirtimi, viešo vertinimo rezultatų pristatymo ir sklaidos renginius ir taip organizuojamos priemonės, stiprinančios dialogą su atitinkamomis visuomenės grupėmis (paskaitos aukštosiose mokyklose, renginiai socialiniams, ekonominiams partneriams ir kt.).

Vertinimo gebėjimų stiprinimo priemonės (metodinė medžiagos rengimas, mokymai įvairiais vertinimo klausimais, vertinimo rezultatų sklaida ir kt.) bus įgyvendinamos per visą veiksmų programų įgyvendinimo laikotarpį ir jos bus finansuojamos iš Techninės paramos veiksmų programos lėšų.

Kryžminis finansavimas

Kryžminis finansavimas numatomas tais atvejais, kada įgyvendinant šį veiksmų programos prioritetą reikės įsigyti ilgalaikio turto, pavyzdžiui, įrangos ir baldų, reikalingų ES struktūrinę paramą administruojančių valstybės tarnautojų ir darbuotojų darbo vietoms įrengti.

Techninės paramos planavimas veiksmų programose 2007–2013 m. ir suderinamumas su kitomis ES remiamomis priemonėmis

Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 numato, kad valstybės narės iniciatyva ES fondai gali finansuoti veiksmų programų parengiamąją, valdymo, stebėsenos, vertinimo, informacinę ir kontrolės veiklą, taip pat veiklą, skirtą sustiprinti ES fondų paramos panaudojimo administraciniams gebėjimams. Reglamentas taip pat išdėsto bendrąsias nuostatas dėl ES struktūrinės paramos, gaunamos pagal Konvergencijos tikslą, planavimo, vertinimo, valdymo ir kontrolės. Kartu reglamentas nustato, kad iki 4 proc. visos pagal Konvergencijos tikslą gaunamos paramos gali būti naudojama veiksmų programų parengiamajai, valdymo, stebėsenos, vertinimo, informacinei bei kontrolės veiklai ir veiklai, skirtai sustiprinti ES struktūrinės paramos naudojimo administraciniams gebėjimams, finansuoti.

2007–2013 m. laikotarpiu atsiranda dar viena ES struktūrinės paramos panaudojimo galimybė – viešojo administravimo gebėjimų stiprinimas. Todėl dalis veiksmų, 2004–2006 m. laikotarpiu įgyvendinamų kaip techninės paramos priemonės (ūkio sektorių studijos ir tyrimai, siekiant geresnio investicijų planavimo, nacionalinių ir regioninių institucijų strateginio planavimo gebėjimų stiprinimas, teritorinių planų rengimas), 2007–2013 m. bus finansuojami pagal Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos prioritetą „Administracinių gebėjimų stiprinimas ir viešojo administravimo efektyvumo didinimas“.

Tuo tarpu gebėjimai valdyti ES struktūrinę paramą bus finansuojami pagal Techninės paramos veiksmų programą ir trijų teminių veiksmų programų techninės paramos prioritetus. Iš techninės paramos bus finansuojama tik papildoma veikla, susijusi su ES struktūrinės paramos valdymu ir administravimu: veiksmų programų rengimas ir keitimas, veiksmų programas detalizuojančių dokumentų rengimas, paramos koordinavimas su kitomis finansinėmis priemonėmis, regioninės dimensijos koordinavimas, projektų atrankos kriterijų ir finansavimo sąlygų formulavimas, valdymo ir kontrolės kūrimo ir tobulinimo veikla, Stebėsenos komiteto ir valdymo komitetų, kitų tikslinių arba teminių komitetų ir darbo grupių veikla ir pan., Tarybos reglamento (EB) Nr. 1083/2006 59 straipsnyje nurodytų institucijų veikla.

Iš teminių veiksmų programų techninės paramos prioritetų bus finansuojama tų institucijų veikla, kuri yra susijusi išskirtinai su vienos veiksmų programos įgyvendinimu.

Institucijų, kurių veikla apima visų veiksmų programų įgyvendinimą, tai koordinuojančiosios, vadovaujančiosios, tvirtinančiosios, mokėjimus atliekančios ir audito institucijų, Viešųjų pirkimų tarnybos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės veikla, susijusi su šių funkcijų vykdymu, Vidaus reikalų ministerijos veikla, susijusi su regioninės dimensijos įgyvendinimo koordinavimu, taip pat veikla, susijusi su Stebėsenos komiteto veikla, ES struktūrinės paramos kompiuterinės valdymo ir priežiūros sistemos plėtra, viešinimo ir vertinimo organizavimu, apimančiu daugiau nei vieną veiksmų programą, bus finansuojama iš Techninės paramos veiksmų programos.

Jeigu institucija administruoja kelias veiksmų programas, jos veikla, susijusi su tų veiksmų programų administravimu, bus finansuojama iš Techninės paramos veiksmų programos ir / arba teminių veiksmų programų techninės paramos prioritetų, taikant *pro rata* principą, tam naudojant iš anksto nustatytą išlaidų priskyrimo konkrečiam techninės paramos šaltiniui proporciją.

Išlaidų priskyrimo konkrečiam techninės paramos šaltiniui proporcija bus nustatoma, atsižvelgiant į konkrečios veiksmų programos įgyvendinimui tenkantį institucijos sąnaudų koeficientą, kuris bus apskaičiuojamas, atsižvelgiant į institucijos atliekamas veiksmų programų administravimo funkcijas, administruojamų projektų dydį, projektų atrankos būdą ir pan. Pasikeitus objektyvioms aplinkybėms, kurios turi įtakos sąnaudų koeficiento nustatymui, jis bus perskaičiuojamas, kad atitiktų realią situaciją. Nepriklausomai nuo techninės paramos šaltinio, institucijai iš konkrečios teminės veiksmų programos negalės būti skiriama daugiau techninės paramos lėšų nei nustatytas šios teminės veiksmų programos institucijos sąnaudų koeficientas.

Taikant *pro rata* principą:

- vadovaujančioji institucija užtikrins, kad būtų visiškai išlaikytas išlaidų iš skirtingų techninės paramos finansavimo šaltinių atsekamumas ir išvengiama dvigubo finansavimo rizikos, nustatys tinkamą valdymą ir apskaitos mechanizmą;
- vadovaujančioji institucija užtikrins, kad techninė parama tuo pačiu metu būtų skiriama, naudojant tik vieną finansavimo būdą;
- sąnaudų koeficientas ir priskyrimo konkrečiam techninės paramos šaltiniui proporcija bus pagrįsta objektyviais kriterijais, aiškiais techninę paramą naudojančioms ir audito institucijoms.

2.3. HORIZONTALIEJI PRIORITETAIR IR JŲ ĮGYVENDINIMAS

Lygių galimybių skatinimas

Įgyvendinant šią veiksmų programą bus siekiama lygybės tarp vyrų ir moterų bei integruoto lyčių lygybės principo taikymo. Visiems potencialiems naudos gavėjams bus suteikiamos lygios teisės gauti ES struktūrinę paramą remiamoms veiklos sritims ir naudotis ES struktūrinės paramos rezultatais. Be to, bus užkirstas kelias visokiai diskriminacijai dėl lyties, rasės, etninės kilmės, religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus ar seksualinės orientacijos.

Lietuvos valstybės tarnybai būdinga ir horizontalioji, ir vertikalioji segregacija: moterys dominuoja tarp karjeros valstybės tarnautojų, bet yra nedaug moterų įstaigų vadovių, nepaisant panašaus išsilavinimo. Todėl pagal šią veiksmų programą bus siekiama užtikrinti lygias vyrų ir moterų galimybes valstybės tarnyboje.

Bendradarbiavimo veiksmai

Pagal šį prioritetą parama bus (arba gali būti) teikiama transnacionalinio ir tarpregioninio bendradarbiavimo veiksams, pirmiausia keičiantis informacija, patirtimi, rezultatais bei gera praktika ir rengiant viena kitą papildančias strategijas, suderintus ar bendrus veiksmus. Kaip nurodyta Tarybos reglamento (EB) Nr. 1083/2006 37 straipsnio 7 dalyje, veiksmų programoje taikomas horizontalusis požiūris tarpregioninio ir tarpvalstybinio bendradarbiavimo veiksmai, įtraukiantys bent vienos kitos ES valstybės narės nacionalines, regionų ar vietos valdžios institucijas.

Informacinės visuomenės plėtra

Įgyvendinant šią veiksmų programą, bus skatinamas informacinių ir ryšių technologijų taikymas, geros informacinių technologijų valdymo patirties sklaida ir diegimas. Pagal šią veiksmų

programą bus finansuojami įvairūs veiksmai, susiję su informacinės visuomenės plėtra. Pavyzdžiui, bus teikiama ES struktūrinė parama tam tikriems e. sprendimams, susijusiems su ES struktūrinės paramos administravimo sistemos bei administruojančių institucijų efektyvesne veikla, visų pirma – kompiuterinės informacinės sistemos plėtra ir pritaikymu naujiems poreikiams.

Regioninė plėtra

Svarbų poveikį regioninei plėtrai turės numatomas regionų plėtros tarybų ir per jas – vietos savivaldos – įtraukimas į ES struktūrinės paramos įgyvendinimo planavimo procesą. Atsižvelgiant į kitų ES šalių narių patirtį, tikėtina, kad tai turės esminį teigiamą poveikį administracinių gebėjimų stiprinimui vietos savivaldos institucijose, kartu ir visame regione. Stiprėjantys administraciniai gebėjimai turės tiesioginę teigiamą įtaką gebėjimui prisidėti prie sėkmingesnės ir spartesnės atitinkamos teritorijos ekonominės ir socialinės plėtros.

Darnus vystymasis

Ši veiksmų programa nenumato investicijų į infrastruktūrą (išskyrus kryžminį finansavimą), todėl jai netaikomas strateginis poveikio aplinkai vertinimas. Kita vertus, įgyvendinant šią veiksmų programą, teikiama techninė parama stiprins gebėjimus efektyviai koordinuoti ir administruoti temines veiksmų programas, ir tai turėtų padėti užtikrinti darnaus vystymosi principus atitinkančių jų įgyvendinimą. Svarbus vaidmuo čia teks efektyvesnei teminių veiksmų programų priežiūros ir poveikio vertinimo sistemai, kurios plėtra bus tiesiogiai remiama pagal šią veiksmų programą.

3. FINANSAVIMO PLANAS

3 lentelė. Paramos pasiskirstymas pagal metus (eurais)

Metai	ESF	Iš viso
2007	11 713 144	11 713 144
2008	11 864 947	11 864 947
2009	12 113 110	12 113 110
2010	12 904 055	12 904 055
2011	13 940 235	13 940 235
2012	7 621 011	7 621 011
2013	637 429	637 429
IŠ VISO	70 793 931	70 793 931

4 lentelė. Paramos pasiskirstymas pagal prioritetus (eurais)

Prioritetas	Bendrijos finansavimas	Nacionalinis viešas finansavimas	Nacionalinis privatus finansavimas	Visas finansavimas	Bendrojo finansavimo lygis (proc.)	Informacijai	
						EIB įnašas	Kitas finansavimas
Techninė parama ES struktūrinės paramos, gaunamos pagal Konvergencijos tikslą, administravimui	70 793 931	12 493 047	0	83 286 978	85,00		
IŠ VISO	70 793 931	12 493 047	0	83 286 978	85,00		

4. UŽDAVINIŲ IŠRAIŠKA SKAIČIAIS

Pagrindinis šios veiksmų programos uždavinys – sudaryti sąlygas sėkmingam ir sparčiam kitų veiksmų programų įgyvendinimui. Planuojama, kad šios veiksmų programos įgyvendinimas prisidės prie kitų veiksmų programų kiekybinių uždavinių pasiekimo.

1 uždavinys: Sukurti ES struktūrinės paramos, gaunamos pagal Konvergencijos tikslą, administravimo sistemą ir užtikrinti efektyvų šios sistemos funkcionavimą įgyvendinant Lietuvos 2007–2013 metų ES struktūrinės paramos panaudojimo strategiją bei Žmoniškųjų išteklių plėtros, Ekonomikos augimo, Sanglaudos skatinimo ir Techninės paramos veiksmų programas;

Rodiklio tipas	Rodiklis (vertinimo vienetas)	Pradinė situacija	Skaičiais išreikšti uždaviniai	Informacijos šaltinis
Rezultato	ES struktūrinės paramos administravimo srityje dirbančių valstybės tarnautojų ir darbuotojų, kurie patobulino kvalifikaciją per N metus (jiems buvo nustatyti individualūs kvalifikacijos tobulinimo planai ir jie dalyvavo mokymuose*) ir kurie išdirbo ES struktūrinės paramos administravimo srityje N+1 metus, procentas.	602***	70%	Atsakingų institucijų teikiama informacija
Produkto	ES struktūrinės paramos administravimo srityje dirbančių valstybės tarnautojų ir darbuotojų, kuriems buvo nustatyti individualūs kvalifikacijos kėlimo planai ir kurie dalyvavo mokymuose*, skaičius ir procentas (nustatoma kasmet**)	602***	301**** ne mažiau kaip 50%	Atsakingų institucijų teikiama informacija

* Įvykdžiusieji individualiuose kvalifikacijos tobulinimo planuose numatytus metinius mokymo planus.

** ES struktūrinės paramos administravimo srityje dirbančių valstybės tarnautojų ir darbuotojų, kuriems buvo nustatyti individualūs kvalifikacijos kėlimo planai ir kurie dalyvavo mokymuose, skaičius ir procentas bus nustatomi nuolat atsakingoms institucijoms teikiant informaciją.

*** Šiuo metu ES struktūrinės paramos administravimo sistemoje dirbančių valstybės tarnautojų ir darbuotojų skaičius, atėmus valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių su EŽŪOGF ir ŽOFP, skaičių.

**** Produkto skaitinė vertė nustatyta, atsižvelgiant į valstybės tarnautojų ir darbuotojų skaičių 2007 m. birželio 1 d. Kintant tarnautojų ir darbuotojų skaičiui, produkto uždavinio skaitinė vertė bus perskaičiuojama kasmet, kad atitiktų 50 % pakitusio skaičiaus.

2 uždavinys: Gerinti pareiškėjų, projektų vykdytojų ir visuomenės informuotumą apie ES struktūrinę paramą, Žmogiškųjų išteklių plėtros, Ekonomikos augimo, Sanglaudos skatinimo ir Techninės paramos veiksmų programų teikiamą paramą bei įgyvendinimo rezultatus;

Rodiklio tipas	Rodiklis (vertinimo vienetas)	Pradinė situacija	Skaičiais išreikšti uždaviniai	Informacijos šaltinis
Rezultato	Igyvendintomis informavimo ir viešinimo iniciatyvomis pasinaudojusi, t.y. žinanti apie ES struktūrinę paramą Lietuvai 2007–2013 m., visuomenės dalis	44*	50 % Lietuvos gyventojų	Visuomenės nuomonės apklausa
Produkto	Igyvendintų informavimo ir viešinimo iniciatyvų (informavimo kampanijos, konferencijos, seminarų ciklai, tinklalapiai ir kt.) skaičius	2**	113	Projektų ataskaitos

* 2008 m. gruodžio mėn. atlikto „Gyventojų apklausos apie 2007–2013m. ES struktūrinę paramą Lietuvai“ nuomonės tyrimo duomenys.

** 2007 m. Lietuvoje vyko 2 informavimo kampanijos apie ES struktūrinę paramą pagal BPD: ES paramos mugė „Regionų lyderiai. 3000 žingsnių pirmyn“, TV reklamos kampanija „Lietuva rengiasi panaudoti 2007–2013 m. ES struktūrinę paramą“.

3 uždavinys: Atlikti Žmogiškųjų išteklių plėtros, Ekonomikos augimo, Sanglaudos skatinimo ir Techninės paramos veiksmų programų vertinimą ir stiprinti vertinimo galimybes;

Rodiklio tipas	Rodiklis (vertinimo vienetas)	Pradinė situacija	Skaičiais išreikšti uždaviniai	Informacijos šaltinis
Rezultato	Vertinimo rekomendacijų, priimtų įgyvendinti, skaičius (proc.)	-**	Ne mažiau kaip 70 proc.	Rekomendacijų įgyvendinimo ataskaitos
Produkto	Atliktų strateginių vertinimų skaičius (vnt.)	4*	Vidutiniškai 3 vertinimai kasmet	Vertinimo ataskaitos, atsakingų institucijų teikiama informacija

* Atitinkamų projektų, finansuotų iš BPD techninės paramos per 2005–2007 m., apimtis.

** 2008 m. bus atlikta apklausa apie vertinimo rekomendacijų įgyvendinimą.

5. VEIKSMŲ PROGRAMOS RENGIMAS

5.1. IŠANKSTINIS (EX-ANTE) VERTINIMAS

Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo programų išankstinis vertinimas buvo atliekamas nuo 2006 m. gegužės mėn. iki 2007 m. vasario mėn. Išankstinį vertinimą atliko nepriklausomų vertintojų konsorciumas, kurį sudaro „Centre for Strategy & Evaluation Services LLP“ (CSES) ir UAB „Ekonominės konsultacijos ir tyrimai“ (EKT).

Išankstinis vertinimas buvo atliktas vadovaujantis Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1083/2006.

Išankstinio vertinimo paskirtis

Pagrindiniai išankstinio vertinimo tikslai, kaip nustatyta Europos Komisijos gairėse, yra du:

- 1) optimizuoti ES struktūrinės paramos išteklius;
- 2) pagerinti programavimo kokybę.

Išankstinis vertinimas turi padėti pagerinti ES struktūrinės paramos efektyvumą ir užtikrinti viešųjų išteklių – tiek ES, tiek nacionalinių – panaudojimo pridėtinę vertę ir atskaitingumą.

Metodologinė prieiga

Pasirinkta metodologinė prieiga šioms užduotims atlikti apėmė pirminių ir antrinių šaltinių analizės kombinaciją. Pirminių šaltinių analizės atveju išankstinio vertinimo metu vertintojai atliko tokias užduotis:

- 1) apžvelgė paramos įgyvendinimo patirties pamokas (ypač 2004–2006 m. programų);
- 2) peržiūrėjo ir pakomentavo programavimo dokumentus (buvo vertinami veiksmų programų projektai);
- 3) peržiūrėjo ir pakomentavo pasiūlytą rodiklių sistemą;
- 4) parengė darbinius dokumentus pagrindiniais vertinimo klausimais kartu su įvadine ataskaita;
- 5) parengė kiekvienos veiksmų programos tarpines ir galutines ataskaitas;
- 6) parengė bendrą galutinę vertinimo ataskaitą su bendra dalimi ir kiekvienos veiksmų programos pagrindinių klausimų santrauka.

Taip pat buvo atliekama antrinių šaltinių analizė. Buvo rengiamos diskusijos su pagrindiniais programų rengėjais, daugiausia ministerijomis ir rengiami reguliarūs pristatymai išankstinio vertinimo valdymo komitete ir komisijoje, atsakingoje už Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategijos rengimą ir veiksmų programų nustatymą.

Reguliarūs seminarai suteikė galimybę aktyviai tarpusavio diskusijai apie išankstinio vertinimo rezultatus.

Pagrindinės vertinimo užduotys

Išankstinio vertinimo metu vertintojai atliko specialias užduotis:

- 1) peržvelgė veiksmų programų pradinės situacijos įvertinimą ir SSGG analizę ir patikrino ar tai atitinka realią situaciją (1 darbo dokumentas);
- 2) nagrinėjo ir pakomentavo intervencijos logikos tinkamumą, taip pat nagrinėjo ar pasiūlyti prioritetai ir subprioritetai yra tinkamos priemonės pradinės situacijos įvertinime nustatytomis socialinėms ir ekonominėms problemoms spręsti (2 darbo dokumentas);
- 3) peržvelgė strategijos vidinį suderinamumą ir strategijos bei prioritetų sąsajas (1 darbo dokumentas);
- 4) peržvelgė strategijos ir individualių prioritetų išorinį suderinamumą su ES, nacionaline ir regionine politika (3 darbo dokumentas);
- 5) patarė dėl rodiklių sistemos ir dėl uždavinių išraiškos skaičiais, t. y. kiekybinių tikslų nustatymo (4 darbo dokumentas);
- 6) peržvelgė ir patarė dėl pasiūlytų paramos valdymo ir įgyvendinimo mechanizmų (5 darbo dokumentas);
- 7) nagrinėjo ar horizontaliai susijusios sritys buvo adekvačiai įvertintos programose (4 ir 5 darbo dokumentai).

Išankstinis vertinimas ir partnerystė

Išankstinio vertinimo procesas apėmė daug dalyvių ir buvo aktyvus. Partnerystės principo buvo laikomasi tokiais būdais:

- 1) buvo organizuojami dvišaliai susitikimai su ministerijomis siekiant išsamiai aptarti veiksmų programas;
- 2) buvo organizuojami seminarai aptarti pagrindiniams išankstinio vertinimo elementams, tokiems kaip SSGG ir pradinės situacijos analizė, stebėseną ir rodikliai, taip pat seminaras regioninėms suinteresuotoms institucijoms ir partneriams, siekiant atsižvelgti į regionų poreikius;
- 3) buvo padaryti pranešimai išankstinio vertinimo valdymo grupei bei komisijai, atsakingai už Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategijos rengimą ir veiksmų programų nustatymą;
- 4) socialiniai ir ekonominiai partneriai taip pat turėjo galimybę prisidėti prie išankstinio vertinimo dalyvaudami teminiuose darbo grupių susitikimuose, kuriuose buvo svarstomi ir komentuojami išankstinio vertinimo darbo dokumentai;
- 5) buvo įtrauktos suinteresuotos regioninės institucijos ir partneriai (seminaro regioninėms suinteresuotoms institucijoms ir partneriams, kuriame buvo diskutuojama dėl jų vaidmens 2007–2013 m., metu);
- 6) išankstinio vertinimo metu buvo pateikta daug rekomendacijų. Jos buvo svarstomos dvišaliuose susitikimuose su ministerijomis;
- 7) be to, išankstinio vertinimo metu vertintojai dalyvavo kai kuriuose veiksmų programų rengimo darbo grupių susitikimuose.

Išankstinio vertinimo rekomendacijos

Europos Komisija siūlo aiškiai nurodyti programiniuose dokumentuose, kaip išankstinis vertinimas prisidėjo prie veiksmų programų parengimo ir gerinimo. Išankstinio vertinimo metu buvo pateikta daug rekomendacijų. Pagrindinės rekomendacijos buvo apibendrintos kiekviename darbo dokumente ir taip pat įtrauktos (jeigu vis dar svarbios, nes dokumentai buvo rengiami) į tarpines ir galutines ataskaitas.

Kiekvienos veiksmų programos išankstinio vertinimo ataskaitoje pateikiamos apibendrintos pagrindinių rekomendacijų lentelės. Ministerijos buvo paprašytos nurodyti, į kurias rekomendacijas buvo atsižvelgta, į kurias neatsižvelgta (nes ministerijos nesutiko su rekomendacija), ir į kurias bus atsižvelgta vėliau, programų įgyvendinimo metu.

III priede pateiktos išankstinio vertinimo rekomendacijos ir informacija apie tai, ar į jas buvo atsižvelgta.

5.2. STRATEGINIS PASEKMIŲ APLINKAI VERTINIMAS

Atsižvelgiant į ESF, kuris daugiausia finansuoja nematerialius veiksmus, susijusius su žmogiškųjų išteklių plėtra, pobūdį, Techninės paramos veiksmų programa nenumato finansuoti veiksmų, kurie turėtų esminį poveikį aplinkai, tokių kaip infrastruktūros projektai, ypač išvardinti direktyvos 85/337/EEB⁶ I ir II prieduose.

Todėl vadovaujančioji institucija įvertino ir nacionalinės institucijos sutiko, kad iš principo šiai veiksmų programai strateginis poveikio aplinkai vertinimas, numatytas direktyvoje 2001/42/EB⁷, nėra būtinas. Tai neturi įtakos jokiems veiksams, kurie yra būtini vadovaujantis nacionaline teise ar kitomis priemonėmis, įgyvendinančiomis direktyvą 2001/42/EB.

⁶ 1985 m. birželio 27 d. Tarybos direktyva 85/337/EEB dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo (OL 2004 m. specialusis leidimas, 15 skyrius, 1 tomas, p. 248).

⁷ 2001 m. birželio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/42/EB dėl tam tikrų planų ir programų pasekmių aplinkai vertinimo (OL 2004 m. specialusis leidimas, 15 skyrius, 6 tomas, p. 157).

6. ĮGYVENDINIMO NUOSTATOS

Veiksmų, finansuotųjų pagal Lietuvos 2007–2013 metų ES struktūrinės paramos panaudojimo strategiją ir ją įgyvendinančias veiksmų programas, planavimo ir įgyvendinimo bei suderinamumo su kitomis ES finansinės paramos priemonėmis, koordinavimas

Būtina užtikrinti veiksmų programų koordinavimą ir atskirų veiksmų programų bei veiksmų programų ir Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategijos (toliau vadinama – strategija) suderinamumą. Finansų ministerijos administracijos padalinys, kuris buvo atsakingas už ES struktūrinės paramos panaudojimo programų rengimą, už ES struktūrinės paramos paramos valdymo ir kontrolės sistemos kūrimą ir priežiūrą 2004–2006 m., šias funkcijas vykdo ir 2007–2013 m. laikotarpyje, atlikdamas koordinuojančiosios institucijos funkcijas. Pagrindinės koordinuojančiosios institucijos funkcijos:

1) organizuoti ir koordinuoti strategijos ir veiksmų programų rengimą, prireikus – jų keitimą, teikimą ir derinimą su Europos Komisija, informuoti Europos Komisiją apie strategijos įgyvendinimą;

2) kurti ES struktūrinės paramos valdymo ir kontrolės sistemą, ir prižiūrėti jos veikimą ir tobulinti ją (rengti ES struktūrinės paramos valdymo ir kontrolės sistemos funkcionavimą reglamentuojančius teisės aktus, jų pakeitimus, rengti ES struktūrinės paramos valdymo ir kontrolės sistemos aprašą ir jį kartu su sukurtos ES struktūrinės paramos valdymo ir kontrolės sistemos vertinimo ataskaita, kaip numatyta 2006 m. liepos 11 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1083/2006, nustatančio bendrąsias nuostatas dėl Europos regioninės plėtros fondo, Europos socialinio fondo ir Sanglaudos fondo bei panaikinančio Reglamentą (EB) Nr. 1260/1999 (OL 2006 L 210, p. 25) (toliau vadinama – Reglamentas Nr. 1083/2006), 71 straipsnyje, teikti Europos Komisijai, organizuoti nustatytą ES struktūrinės paramos valdymo ir kontrolės sistemos funkcionavimo trūkumų šalinimą);

3) pagal kompetenciją administruoti Europos Bendrijos 2007–2013 m. fondų valdymo sistemą (toliau vadinama – SFC 2007) ir teikti informaciją Europos Komisijai per SFC 2007;

4) dalyvauti kuriant ir plėtojant ES struktūrinės paramos kompiuterinę informacinę valdymo ir priežiūros sistemą (toliau vadinama – SFMIS);

5) rengti ES struktūrinės paramos vertinimo planą ir tvirtinti jį, užtikrinti šio plano įgyvendinimą, informuoti Stebėsenos komitetą ir Europos Komisiją apie ES struktūrinės paramos vertinimo rezultatus.

6) analizuoti ir prižiūrėti papildomumo principo laikymąsi ir teikti Europos Komisijai informaciją, kaip numatyta Reglamento Nr. 1083/2006 15 straipsnyje.

Veiksmų programos įgyvendinime pagal kompetenciją dalyvauja Lietuvos Respublikos Vyriausybė, koordinuojančioji institucija, vadovaujančioji, įgyvendinančiosios, tvirtinančioji, mokėjimus atliekanti ir audito institucijos, steigiamos vadovaujantis Reglamento Nr. 1083/2006 37 straipsnio 1 dalies g punkto iii papunkčiu ir 59 straipsniu, Viešųjų pirkimų tarnyba prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, Stebėsenos komitetas.

Vadovaujančioji institucija

Veiksmų programos vadovaujančioji institucija atsako už programos valdymą ir įgyvendinimą, laikydamosi patikimo finansų valdymo principo, ir užtikrina visų Reglamento Nr. 1083/2006 60 straipsnyje nurodytų funkcijų atlikimą.

Įgyvendindama Techninės paramos veiksmų programą, vadovaujančioji institucija, kaip nurodyta Reglamento Nr. 1083/2006 59 straipsnyje, savo atsakomybe, kaip tarpinei institucijai, vadovaudamasi Atsakomybės ir funkcijų paskirstymo tarp institucijų, įgyvendinant Lietuvos 2007–2013 m. Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategiją ir veiksmų programas, taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. spalio 17 d. nutarime Nr. 1139 (Žin., 2007, Nr. 114-4637), užduotis, susijusias su Reglamento Nr. 1083/2006 60 straipsnyje numatytų vadovaujančiosios institucijos funkcijų atlikimu, pavedė atlikti įgyvendinančiajai institucijai – viešajai įstaigai Centrinei projektų valdymo agentūrai.

Tarpinė institucija atlieka šias pagrindines funkcijas:

1) pagal kompetenciją užtikrina, kad bendrai finansuojami iš ES fondų lėšų projektai (toliau vadinama – projektas) būtų atrinkti, vadovaujantis veiksmų programos prioriteto įgyvendinimo priemonei taikytiniais Stebėsenos komiteto patvirtintais projektų atrankos taikytiniais kriterijais ir kad visą jų įgyvendinimo laikotarpį jie atitiktų galiojančias Europos Bendrijos ir nacionalines taisykles;

2) įsitikina ir patvirtina, kad pagal projekto finansavimo ir administravimo sutartį (toliau vadinama – sutartis) finansuojami darbai yra atlikti, prekės įsigytos bei paslaugos suteiktos ir kad projektų vykdytojų deklaruotos su projektų įgyvendinimu susijusios išlaidos buvo padarytos ir nepažeidžia Europos Bendrijos ir Lietuvos Respublikos teisės aktų nuostatų;

3) saugo informaciją apie įgyvendinamus projektus, registruoja informaciją apie atliekamus veiksmus SFMIS, renka finansų valdymui, stebėsenai, tikrinimui, auditui ir ES struktūrinės paramos vertinimui būtinus duomenis apie projektų įgyvendinimą;

4) užtikrina, kad projektų vykdytojai turėtų atskirą sistemą projektų apskaitai tvarkyti (atskirai nuo kitos projekto vykdytojo vykdomos veiklos apskaitos) arba specialų projektų įgyvendinimo sandorių apskaitos kodą;

5) užtikrina, kad pagal kompetenciją gaunami ir rengiami dokumentai, reikalingi audito sekai užtikrinti, būtų tinkamai saugomi;

6) teikia vadovaujančiajai institucijai ir tvirtinančiajai institucijai informaciją apie patikrinimus, atliktus tvirtinant išlaidų deklaracijas;

7) teikia vadovaujančiajai institucijai informaciją, kurios reikia veiksmų programos metinei ir galutinei įgyvendinimo ataskaitoms rengti;

8) pagal kompetenciją dalyvauja skleidžiant informaciją apie ES struktūrinę paramą pagal informavimo apie ES struktūrinę paramą plane (toliau – informavimo planas) priskirtą atsakomybės sritį, užtikrina, kad projektų vykdytojai laikytųsi informavimo ir viešinimo reikalavimų, nustatytų 2006 m. gruodžio 8 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 1028/2006, nustatančio Tarybos reglamento (EB) Nr. 1083/2006, nustatančio bendrąsias nuostatas dėl Europos regioninės plėtros fondo, Europos socialinio fondo ir Sanglaudos fondo, ir Europos Parlamento bei Tarybos reglamento (EB) Nr. 1080/2006 dėl Europos regioninės plėtros fondo, įgyvendinimo taisyklės (OL 2006 L 371, p. 1) (toliau vadinama – Reglamentas Nr. 1828/2006), 8 straipsnyje;

9) atlieka kitas funkcijas, būtinas užtikrinti tarpinės institucijos funkcijų atlikimą.

Įgyvendinančiųjų institucijų atliekamos funkcijos ir atsakomybė yra nustatyta Atsakomybės ir funkcijų paskirstymo tarp institucijų, įgyvendinant Lietuvos 2007–2013 m. Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategiją ir veiksmų programas, taisyklėse.

Tvirtinančioji institucija

Veiksmų programos tvirtinančioji institucija užtikrina visų Reglamento Nr. 1083/2006 61 straipsnyje nurodytų tvirtinančiosios institucijos funkcijų atlikimą.

Mokėjimus atliekanti institucija

Mokėjimus atliekanti institucija, įsteigta vadovaujantis Reglamento Nr. 1083/2006 37 straipsnio 1 dalies g punkto iii papunkčiu ir atsakinga už mokėjimų iš Europos Komisijos priėmimą ir lėšų projektų vykdytojams išmokėjimą.

Audito institucija

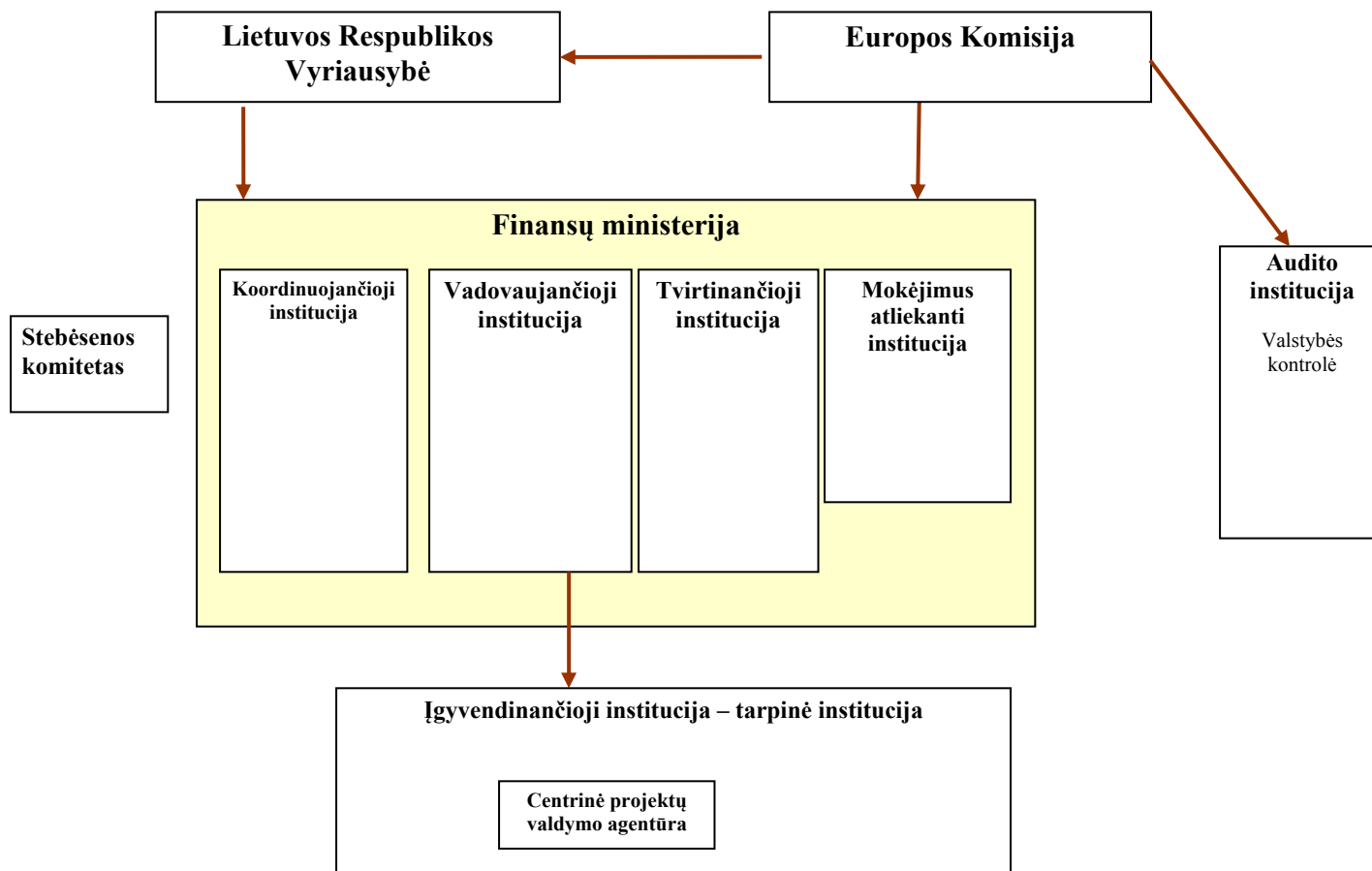
Audito institucija atlieka Reglamento Nr. 1083/2006 62 straipsnyje nurodytas audito institucijos funkcijas.

Audito institucijos funkcijas atlieka Valstybės kontrolė.

Funkcijų atskyrimo principas

Koordinuojančiosios, vadovujančiosios, tvirtinančiosios ir mokėjimus atliekančios institucijų funkcijų vykdymą užtikrina Finansų ministerija. Funkcijų atskyrimo principas, nustatytas Reglamento 1083/2006 58 straipsnio b dalyje, užtikrintas šių institucijų funkcijas priskiriant atskiriems Finansų ministerijos administracijos padaliniais ir yra aprašytas ES struktūrinės paramos valdymo ir kontrolės aprašyme.

Techninės paramos veiksmų programos administravimo schema

Igyvendinimo stebėseną

Kaip nustatyta Reglamento Nr. 1083/2006 66 straipsnyje, vadovaujančioji institucija ir Stebėsenos komitetas turi užtikrinti, kad veiksmų programa būtų įgyvendinama kokybiškai.

Bendrą programos stebėseną atlieka vadovaujančioji institucija, rinkdama informaciją iš atsakingų institucijų ir SFMIS. Kitos institucijos ir įstaigos, socialinių ir ekonominių bei regioninių partnerių atstovai taip pat yra įtraukiami į veiksmų programos įgyvendinimo stebėseną per Stebėsenos komiteto veiklą.

Vadovaujantis teminiu principu, kuriuo remiantis buvo rengiamos veiksmų programos, įsteigtas visoms veiksmų programoms bendras Stebėsenos komitetas, kurio daugiau nei pusę narių sudaro socialinių, ekonominių, regioninių ir kitų partnerių atstovai.

Stebėsenos komitetui pirmininkauja vadovaujančioji institucija. Komiteto sudėtį tvirtina Lietuvos Respublikos Vyriausybė. Komiteto darbe, savo iniciatyva arba Stebėsenos komiteto kvietimu, patarėjo teisėmis gali dalyvauti Europos Komisijos atstovai.

Numatyta, kad bendras Stebėsenos komitetas gali įsteigti pakomitečius specifiniams klausimams, susijusiems su tam tikros veiksmų programos įgyvendinimu, svarstyti. Į tokių pakomitečių sudėtį gali būti įtraukti papildomi socialinių, ekonominių, regioninių ir kitų partnerių atstovai.

Stebėsenos rodikliai

Prielaidas stebėti ir įvertinti veiksmų programos įgyvendinimo kokybę ir sėkmę sudaro:

- veiksmų programos įgyvendinimo finansiniai rodikliai, pagal kuriuos vertinama lėšų panaudojimo sparta, N+2/N+3 taisyklės įgyvendinimas, poreikis atlikti veiksmų programos pakeitimus arba patikslinimus;

- veiksmų programos įgyvendinimo fiziniai rodikliai, pagal kuriuos nustatoma, ar sėkmingai yra įgyvendinami kiekybiniai programos tikslai.

Rodiklių sistema planavimo etape buvo nustatyta „iš viršaus į apačią“, naudojant makroekonominės prognozes, išankstinio veiksmų programų vertinimo išvadas, Nacionalinę Lisabonos strategijos įgyvendinimo programą, kitus nacionalinius strateginius dokumentus ir ilgalaikes programas. Rodikliai buvo pasirenkami vadovaujantis Europos Komisijos darbo dokumentu „Stebėsenos ir vertinimo rodikliai“, atsižvelgiant į planuojamų veiksmų specifiką ir prigimtį, turimus atskaitos taško duomenis, esamus duomenų surinkimo mechanizmus ir duomenų šaltinius.

Strategijoje naudojami rodikliai remiasi veiksmų programose naudojamais rodikliais, todėl tuo pačiu metu yra stebima ir matuojama strategijos įgyvendinimo eiga.

Įgyvendinimo metu finansiniai ir fiziniai (produkto ir rezultato rodikliai) duomenys renkami „iš apačios į viršų“, naudojant projekto lygio informaciją.

Pirmo uždavinio rezultato ir produkto rodiklių pradinei situacijai nustatyti 2007 m. birželio mėnesį buvo atlikta ES struktūrinę paramą administruojančių institucijų apklausa. Siekiant nustatyti, kaip šis uždavinys yra įgyvendinamas, yra remiamasi atsakingų institucijų nuolat teikiama informacija apie jose dirbančių valstybės tarnautojų ir darbuotojų kvalifikacijos tobulinimą ir kaitą. Antro uždavinio rezultato rodiklio pradine situacija įvertinta, atlikus Lietuvos gyventojų apklausą veiksmų programos įgyvendinimo pradžioje, t.y. 2007 m. gruodžio mėn.. Toliau rodiklio įgyvendinimas yra sekamas ne rečiau kaip kasmet atliekant analogiškas Lietuvos gyventojų apklausas. Vertinant apklausų rezultatus, yra kreipiamas dėmesys į tai, iš kokio šaltinio respondentas gavo informaciją, kokius ES fondus ir veiksmų programas žino, kokią turi susidaręs nuomonę apie ES struktūrinės paramos skirstymo skaidrumą, ar suvokia, kaip ES prisideda prie Lietuvos ūkio modernizavimo ir pan. Šio uždavinio produkto rodiklio pradine situacija nustatyta pagal 2007 m. Finansų ministerijos iš BPD lėšų vykdytas informavimo iniciatyvas, rodiklio įgyvendinimas yra sekamas pagal finansuojamų projektų įgyvendinimo ataskaitas. Trečio uždavinio produkto rodiklio duomenys

yra apibendrinami kasmet pagal atsakingų už vertinimus institucijų pateiktas vertinimo ataskaitas ir kitą informaciją (SFMS, Vertinimo koordinavimo grupės posėdžių protokolus, metinius planus ir kt.). Rezultato rodiklio pradinei situacijai nustatyti 2008 m. buvo organizuotas BPD vertinimo rekomendacijų įgyvendinimo vertinimas. Rezultato rodiklio įgyvendinimas sekamas kasmet, apibendrinant iš atsakingų už vertinimą institucijų gautą informaciją apie priimtų rekomendacijų įgyvendinimą (pildomos ir teikiamos koordinuojančiajai institucijai rekomendacijų įgyvendinimo lentelės, kuriose pateikiama informacija, kiek vertinimo metu buvo pateikta rekomendacijų ir kiek priimta įgyvendinti, taip pat koordinuojančioji institucija seka rekomendacijų įgyvendinimą pagal pateiktas vertinimo ataskaitas ir teikia informaciją Stebėsenos komitetui).

Finansiniai rodikliai (metinių ir bendrų programos įsipareigojimų panaudojimas, išlaidų pasiskirstymas pagal intervencijų kodus, nustatytus Reglamento Nr. 1828/2006 II priede) prognozuojami, remiantis paraiškų dėl projekto finansavimo duomenimis. Prognozių įgyvendinimas yra sekamas pagal projektų išlaidų deklaracijose (mokėjimo prašymuose) ir ataskaitose teikiamus duomenis.

Prireikus duomenų šaltinius galima papildyti tyrimais ir išoriniais statistikos duomenimis. Veiksmų programos įgyvendinimo eiga ir pasiekimai vertinami kasmet, rengiant veiksmų programos metinę įgyvendinimo ataskaitą, kuri svarstoma Stebėsenos komiteto posėdžiuose. Tai leidžia Stebėsenos komitetui reguliariai peržiūrėti veiksmų programos ir prioriteto uždavinių įgyvendinimo pažangą ir teikti rekomendacijas dėl tolesnio veiksmų programos įgyvendinimo.

Konteksto rodikliai yra peržiūrimi ir atnaujinami kasmet, ši informacija pateikiama veiksmų programos metinėje įgyvendinimo ataskaitoje.

Rodiklių duomenys suvedami, kaupiami ir apdorojami SFMS, kuri padeda sudaryti prognozes ir ataskaitas. Duomenys taip pat yra teikiami Europos Komisijai per SFC 2007.

Įgyvendinant šią veiksmų programą, gali būti naudojamas kryžminis finansavimas, kaip numatyta Reglamento Nr. 1083/2006 34 straipsnio 2 dalyje. Kryžminis finansavimas turi atitikti tokius kriterijus:

1. Europos regioninės plėtros fondo (toliau vadinama – ERPF) finansuojamos veiklos turi būti įgyvendinamos kaip sudėtinė veiksmų, įgyvendinamų pagal tam tikrą prioritetą, dalis;
2. ERPF finansuojamos veiklos turi būti būtinos sėkmingai pasiekti finansuojamų veiksmų tikslus ir rezultatus.

Kryžminio finansavimo taikymas stebimas veiksmų programos įgyvendinimo metu siekiant užtikrinti, kad tokių veiklų limitas nebūtų viršytas, ir išvengti dvigubo finansavimo rizikos. Ši informacija pateikiama veiksmų programos metinėse įgyvendinimo ataskaitose.

Vertinimas

2007–2013 m. programavimo laikotarpiu koordinuojančioji institucija yra atsakingas už veiksmų programų vertinimo projektus, kurie susiję su daugiau nei viena veiksmų programa, ir vertinimo galimybių stiprinimo projektus (mokymus, vertinimo viešinimo renginius ir kt.), kurie finansuojami iš Techninės paramos veiksmų programos. Koordinuojančioji institucija parengė ES struktūrinės paramos vertinimo planą (toliau – Vertinimo planas), kuriame nustatyti ES struktūrinės paramos Lietuvoje 2007–2013 metais vertinimo tikslai ir uždaviniai, taip pat suplanuotos priemonės ir finansiniai išteklių šiem tikslams ir uždaviniams įgyvendinti. Vertinimo planui įgyvendinti yra rengiami metiniai ES struktūrinės paramos vertinimo planai (toliau – metiniai planai), kuriuose numatomi ES struktūrinės paramos vertinimo ir vertinimo galimybių stiprinimo projektai, už vertinimo ir vertinimo galimybių stiprinimo projektų įgyvendinimą atsakingos institucijos, vertinimo tikslai ir rezultatai, vertinimo ir vertinimo galimybių stiprinimo projektų įgyvendinimo terminai ir kita reikalinga informacija. Metiniai planai sudaromi remiantis koordinuojančiosios, vadovaujančiosios,

ministerijų ir (ar) kitų valstybės institucijų, pagal kompetenciją atsakingų už bendrai finansuojamus iš ES fondų lėšų ūkio sektorius, pasiūlymais.

Paprastai vertinimai atliekami išorės būdu, perkant nepriklausomų ekspertų vertinimo paslaugas, tačiau tam tikrus einamuosius vertinimus atlieka koordinuojančioji institucija.

Vertinimo veiklai koordinuoti koordinuojančioji institucija sudarė vertinimo koordinavimo grupę, kurios sudėtis patvirtinta Lietuvos Respublikos finansų ministro įsakymu. Vertinimo koordinavimo grupė sudaryta iš atsakingų už vertinimą darbuotojų, kuriuos paskiria koordinuojančioji institucija, vadovaujanti institucija, ministerijos ir (ar) kitos valstybės institucijos, pagal kompetenciją atsakingos už bendrai finansuojamus iš ES fondų lėšų ūkio sektorius.

Informacija apie vertinimo rezultatus teikiama Stebėsenos komitetui, Europos Komisijai, kitoms atsakingoms institucijoms. Taip pat vertinimo ataskaitos prieinamos visoms suinteresuotoms institucijoms, partneriams ir plačiajai visuomenei.

Informavimas ir viešinimas

2007–2013 m. programavimo laikotarpiu už informavimo plano rengimą ir įgyvendinimą yra atsakinga vadovaujanti institucija.

Informavimo planas, į kurio rengimo procesą buvo įtraukti išorės ekspertai (viešųjų ryšių ir marketingo agentūros), apima visas keturias veiksmų programas, parengtas atsižvelgiant į Reglamentą Nr. 1828/2006, kuriame pateikiami detalūs nurodymai informacijos sklaidai apie ES fondus, jų paramą ir poveikį, kaip ir kokia informacija privalo būti pateikta galimiems pareiškėjams, projektų vykdytojams, visuomenei.

Informavimo plane yra nustatyti informavimo apie ES struktūrinę paramą Lietuvoje 2007–2013 metais tikslai ir tikslinės grupės, privalomos informavimo ir viešinimo priemonės, už šių priemonių įgyvendinimą atsakingos institucijos, informavimo ir viešinimo veiklos vertinimo rodikliai, informavimo ir viešinimo priemonėms įgyvendinti skirti finansiniai ištekliai ir kt. Kiekvienais metais rengiamuose metiniuose informavimo ir viešinimo priemonių planuose informavimo planui įgyvendinti yra detalizuojamos atitinkamais metais numatomos įgyvendinti informavimo ir viešinimo priemonės.

Informavimo apie ES struktūrinę paramą ir jos viešinimo veiklai koordinuoti vadovaujanti institucija sudarė informavimo apie ES struktūrinę paramą ir jos viešinimo koordinavimo grupę, kurios sudėtis patvirtinta Lietuvos Respublikos finansų ministro įsakymu. Informavimo apie ES struktūrinę paramą ir jos viešinimo koordinavimo grupė sudaryta iš atsakingų už informavimo ir viešinimo organizavimą valstybės tarnautojų ir (arba) darbuotojų, kuriuos paskiria vadovaujanti institucija, ministerijos ir (ar) kitos valstybės institucijos, pagal kompetenciją atsakingos už bendrai finansuojamus iš ES fondų lėšų ūkio sektorius, ir įgyvendinančiosios institucijos.

Šioje darbo grupėje nagrinėjami informavimo plano bei metinių priemonių planų rengimo ir įgyvendinimo klausimai.

Siekiant efektyvaus ES fondų lėšų panaudojimo ir išvengti veiksmų kartojimosi, informavimo ir viešinimo veikla visais lygiais derinama tarp institucijų ir koordinuojama vadovaujantiosios institucijos. Informacija apie informavimo plano įgyvendinimo eigą ir rezultatus teikiama Stebėsenos komitetui, Europos Komisijai, kitoms atsakingoms institucijoms.

Finansiniai srutai

Toliau pristatomos pagrindinės procedūros, padedančios užtikrinti, kad finansiniai srutai, įgyvendinant šią veiksmų programą, būtų skaidrūs. Galima išskirti du esminius finansinių srutų sistemos aspektus: a) bendras projektų finansavimas ES techninės paramos ir

nacionalinėmis projektų lėšomis; b) ES techninės paramos lėšų judėjimo iki projektų vykdytojų ciklas.

ES techninės paramos bendras finansavimas nacionalinėmis projektų lėšomis yra užtikrinamas skiriant valstybės biudžeto lėšas.

Europos Komisija ES techninę paramą perveda į atskirą, kiekvienam ES fondui specialiai Lietuvos banke atidarytą Finansų ministerijos Valstybės išdo departamento administruojamą valstybės išdo sąskaitą.

Techninė parama projektų vykdytojams yra skiriama asignavimų persikirstymo būdu. Projekto vykdytojas Finansų ministerijai pateikia asignavimų valdytojo patvirtintas programų, kuriose planuojama techninė parama, sąmatas. Asignavimai persikirstomi, dalį valstybės biudžeto lėšų, numatytų kaip asignavimai Finansų ministerijai, priskiriant projektų vykdytojų asignavimams. Techninė parama iš valstybės išdo bus išduodama pagal asignavimų valdytojų pateiktas mokėjimo paraiškas valstybės biudžeto lėšoms iš valstybės išdo sąskaitos gauti.

Techninės paramos judėjimo iki projektų vykdytojų ciklo skaidrumą užtikrina tai, kad įtraukus techninę paramą į valstybės biudžetą, lėšų išmokėjimo metu veikia bendros valstybės biudžeto lėšų išmokėjimui taikomos kontrolės priemonės.

Valstybės išdo sistema taip pat užtikrina, kad visos Lietuvai avansu pervestų ES techninės paramos sukauptos palūkanos bus skirtos įgyvendinti šiai veiksmų programai kaip viešas nacionalinis bendrasis finansavimas.

Finansinių srautų schema pateikiama II priede.

Duomenų rinkimas ir perdavimas elektroninio ryšio priemonėmis

Vadovaudamosi Reglamento Nr. 1083/2006 66 straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka ir laikydamosi Europos Komisijos priimtų įgyvendinimo taisyklių, Europos Komisija ir valstybės narės keičiasi duomenimis elektroniniu būdu.

Visiems ES fondų duomenims kaupti, apibendrinti ir pateikti Lietuva naudoja SFMIS, kuri užtikrina, kad visi duomenys, būtini finansiniam valdymui, stebėsenai, priežiūrai, auditui ir vertinimui, yra renkami ir saugomi, kaip tai nustatyta Reglamente Nr. 1083/2006 ir Reglamente Nr. 1828/2006. Taip pat duomenys teisės aktuose nustatyta tvarka yra kaupiami ir saugomi popieriniu formatu.

Kiekvienas projektas turi savo unikalų kodą, kuriuo žymima visa su projekto įgyvendinimu susijusi informacija ir atliekami veiksmai. Kodas suteikiamas registruojant projektą SFMIS. Sistema yra susieta su informacine Valstybės biudžeto apskaitos ir mokėjimo sistema (VBAMS), kuri naudojama mokėjimams projektų vykdytojams atlikti.

SFMIS yra pritaikyta visiems ES fondų lėšų administravimo poreikiams, kartu atsižvelgiant ir į įvairių ES fondų specifiką. SFMIS sudaro galimybes stebėti veiklos duomenis ir finansinę informaciją apie:

- 1) projektų įgyvendinimą;
- 2) veiksmų programų įgyvendinimo eigą;
- 3) bendrą ES struktūrinės paramos įgyvendinimo eigą;
- 4) nustatytus pažeidimus, atliekamas patikras ir auditą.

SFMIS padeda vykdyti šias pagrindines funkcijas:

1) valdymo funkciją: veiksmų programų finansinių planų ir rodiklių įvedimą, jų vykdymo prognozes ir stebėseną, išsipareigojimų ir mokėjimų planų vykdymo priežiūrą, N+2/N+3 taisyklės kontrolę;

2) administravimo funkciją: projektų registravimą, sutarčių administravimą, projektų įgyvendinimo prognozės ir jų vykdymo priežiūrą, patikrų rezultatų registravimą, išlaidų tinkamumo kontrolę ir apmokėjimą. Ši funkcija apima ir apibendrintų duomenų, kurie leidžia lengvai nustatyti projektų įgyvendinimo problemas, susijusias su terminais, mokėjimais ir t. t., teikimą.

3) atskaitomybės funkciją: informacijos apie projektų įgyvendinimo eigą pateikimą, suvestinių parengimą ataskaitoms rengti, informacijos apie išlaidas pateikimą, informacijos, būtinos kontrolei ir auditui, išankstiniams vertinimams (*ex-ante*), viduriniams (*mid-term*) ir vertinimams po įgyvendinimo (*ex-post*) atlikti, rinkimą, ataskaitų pateikimą Europos Komisijai elektroniniu būdu (audito tikslams, laikantis Reglamento Nr.1083/2006 reikalavimų).

SFMIS leidžia visoms ES struktūrinės paramos valdymo ir kontrolės sistemos institucijoms gauti pakankamai informacijos, kuria jos gali pagrįsti savo apskaitos įrašus ir sumas, kurias jos praneša aukštesnio lygmens institucijoms, kad būtų užtikrinta pakankama audito seka.

SFMIS plėtoja vadovaujančioji institucija, bendradarbiaudamas su kitomis institucijomis (koordinuojančioji institucija, ministerijomis ir (ar) kitomis valstybės institucijomis, pagal kompetenciją atsakingomis už bendrai finansuojamus iš Europos Sąjungos fondų lėšų ūkio sektorius, įgyvendinančiosiomis institucijomis, tvirtinančioji institucija, mokėjimus atliekančioji institucija ir audito institucija).

Ši sistema užtikrina duomenų perdavimą tarp vadovaujančiosios institucijos ir Europos Komisijos (kaip numatyta Reglamento Nr. 1083/2006 60 c straipsnyje).

Duomenys iš SFMIS į SFC 2007 yra perduodami automatizuotai. Prieigos teisių prašymai yra centralizuoti ir siunčiami Europos Komisijai per valstybės narės tarpininką. SFC 2007 Lietuvoje administruoja koordinuojančioji institucija.

I PRIEDAS. IŠLAIDŲ PASISKIRSTYMAS PAGAL KATEGORIJAS

Išlaidų pasiskirstymas pagal išlaidų kategorijas			
Kodas	Pavadinimas	Finansinė proporcija (proc.)	Finansinė proporcija (eurais)
85	Rengimas, įgyvendinimas, stebėseną ir tikrinimas	93,23	66 003 405
86	Vertinimas ir studijos; informacija ir komunikacija	6,77	4 790 526
IŠ VISO		100,00	70 793 931
Išlaidų pasiskirstymas pagal finansavimo būdą			
Kodas	Pavadinimas	Finansinė proporcija (proc.)	Finansinė proporcija (eurais)
01	Negrąžintina pagalba	100,00	70 793 931
IŠ VISO		100,00	70 793 931
Išlaidų pasiskirstymas pagal teritorijų tipus			
Kodas	Pavadinimas	Finansinė proporcija (proc.)	Finansinė proporcija (eurais)
00	Netaikytina	100,00	70 793 931
IŠ VISO		100,00	70 793 931

III PRIEDAS. IŠANKSTINĖS (EX-ANTE) REKOMENDACIJOS – TECHNINĖS PARAMOS VEIKSMŲ PROGRAMA

Toliau esančioje lentelėje pateikiamos galutinės rekomendacijos Techninės paramos veiksmų programos projektui, kuris buvo pateiktas Europos Komisijai. Lentelėje pateikiami pasiūlymai, kaip turėtų būti pataisytas programos dokumentas.

Atlikti veiksmai skirstomi taip:

<i>Ar atsižvelgta:</i>	<i>Symbolis:</i>
<i>Taip</i>	√√
<i>Taip, iš dalies</i>	√
<i>Ne</i>	N

Rekomendacijos

<i>Nr.</i>	<i>Rekomendacija</i>	<i>Atsižvelgta / neatsižvelgta</i>	<i>Komentaras</i>
1.	Kai kurios ES struktūrinės paramos administravimo problemos, nustatytos atliekant SSGG analizę – ypač susijusios su darbuotojų kaita – turėtų būti nagrinėjamos išsamiau.	√√	Atlikta ES struktūrinę paramą administruojančių institucijų žmogiškųjų išteklių situacijos analizė. Nustatytos valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, administruojančių ES struktūrinę paramą, kaitos tendencijos bei nurodytos kaitos priežastys. Žr. 1.2. dalį (ES struktūrinę paramą administruojančių institucijų pajėgumai).
2.	Reikės užtikrinti, kad ESF parama gebėjimų stiprinimui papildytų, o ne dubliuotųsi su parama gebėjimų ugdymui, skiriama pagal techninę paramą (taip pat žr. 3 rekomendaciją).	√√	Pagal Žmogiškųjų išteklių plėtros ir Techninės paramos veiksmų programas numatomų finansuoti veiksmų tarpusavio suderinamumas pateiktas abiejose veiksmų programose (žr. Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 4 prioritetą ir Techninės paramos veiksmų programos prioritetą).
3.	Gebėjimų ugdymas regioninėse tarybose ir šalies lygio administracijose turėtų prasidėti kaip galima anksčiau naujuoju programavimo laikotarpiu. Šalies lygiu iškils būtinybė nuspręsti, kokios rūšies gebėjimų ugdymui regionuose bus skiriama parama pagal Techninės paramos veiksmų programą, o kokių gebėjimų ugdymui – ESF	√	Regionų administraciniai gebėjimai bus stiprinami naudojant ES struktūrinę paramą pagal Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 4 prioritetą.

	parama, skirta administraciniams gebėjimams ugdyti.		
4.	Šalia bendro PPK turėtų būti įsteigti kiekvienai veiksmų programai skirti PPK pogrupiai, finansuojami pagal TP VP, siekiant užtikrinti, kad būtų efektyviai prižiūrima išsamesnė VP rezultatų priežiūra, įgyvendinant programas. Jų darbo rezultatai turės būti reguliariai pateikiami ir aptariami PPK.	√	Numatyta, kad bendras Stebėsenos komitetas galės įsteigti pakomitečius specifiniams klausimams, susijusiems su tam tikros veiksmų programos įgyvendinimu, svarstyti. Į tokių pakomitečių sudėtį galės būti įtraukti papildomi socialinių ir ekonominių, regioninių ir kitų partnerių atstovai.
5.	TP biudžete turėtų būti numatyta parama, skirta regioniniams pajėgumams ugdyti. Kaip jau minėta anksčiau, turi būti aiškiai atskirtos veiklos sritys, kurios bus remiamos pagal Techninės paramos veiksmų programą, ir tos, kurias remia ESF paramos programa pagal Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 4 prioritetą (kuria taip pat siekiama stiprinti viešojo sektoriaus administracinius gebėjimus).	√	Regionų administraciniai gebėjimai bus stiprinami naudojant ES struktūrinę paramą pagal Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 4 prioritetą. Pagal Žmogiškųjų išteklių plėtros ir Techninės paramos veiksmų programas numatomų finansuoti veiksmų tarpusavio suderinamumas pateiktas abiejose veiksmų programose (žr. Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 4 prioritetą ir Techninės paramos veiksmų programos prioritetą).
6.	Turėtų būti pridėtas tekstas apie partnerystės principo svarbą ir paaiškinta, kaip jo turi būti paisoma įgyvendinant fondų paramą.	√	2004–2006 m. ES struktūrinės paramos programavimo periodu partnerystės principą įgyvendina Priežiūros komitetas. 2007–2013 m. programavimo periodu partnerystės principą užtikrins Lietuvos Respublikos Vyriausybės sudarytas bendras stebėsenos komitetas Žmogiškųjų išteklių plėtros, Ekonomikos augimo, Sanglaudos skatinimo ir Techninės paramos veiksmų programų, įgyvendinančių Lietuvos 2007–2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategiją, įgyvendinimo priežiūrai atlikti.
7.	Reikia aiškiai atskirti tarpinių institucijų ir įgyvendinančiųjų institucijų užduotis ir pareigas, siekiant išvengti galimo funkcijų dubliavimosi.	√√	Žr. 6 dalį (Įgyvendinimo nuostatos).
8.	Turėtų būti atsižvelgta į atsakomybės už veiklos klausimus, įskaitant projektų atranką (išskyrus labai stambius projektus), decentralizavimą ir rekomendacijų, skirtų įgyvendinančiosioms institucijoms paraiškas pateikiantiems pareiškėjams, parengimą.	√√	Regionų gebėjimai planuoti ir rengti projektus bus stiprinami pagal Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 4 prioritetą.
9.	Turėtų būti peržiūrėtos ir, kai tai yra įmanoma, supaprastintos finansinės kontrolės sistemos, kad administraciniu požiūriu būtų lengviau pagerinti našumą ir lėšų įsisavinimą.	√√	Supaprastinta mokėjimo prašymų tikrinimo tvarka: nuo 100 proc. mokėjimo prašymų išlaidas pateisinančių dokumentų tikrinimo pereita prie atrankinio išlaidas pateisinančių dokumentų tikrinimo, pagrįsto patvirtinta metodika. Finansinės kontrolės sistemos supaprastintos. 2004–2006 m. ES struktūrinės paramos programavimo periodu audito funkciją atlieka tarpinių ministerijų vidaus audito padaliniai, kurių veiklą koordinuoja ir išvadas apibendrina Finansų ministerijos Finansų kontrolės metodologijos departamentas (auditą koordinuojanti institucija). Tuo tarpu 2007–2013 m.

			programavimo periodu audito institucijos funkcijas atliks Valstybės kontrolė – Lietuvos aukščiausioji valstybinio audito institucija.
10.	Nacionalinio vertinimo plano skyriai apie konkrečius vertinimo veiksmus galėtų būti išplėsti ir plačiau paaiškinti. Čia taip pat galima būtų pateikti lentelę, kurioje būtų išvardinti vertinimai ir nurodyti terminai.	√	Vertinimo plane detaliam išdėstytos strateginio ir veiklos vertinimo sritys, taip pat aprašyti veiksmai vertinimo gebėjimams stiprinti. Vertinimo plano priede yra nurodyti vertinimai, jų atlikimo terminai, finansavimo apimtys. Detalesni vertinimo planai bus rengiami kasmet, sudarant metinius vertinimo planus.
11.	Reikia numatyti tinkamą sistemą, siekiant užtikrinti, kad apie priežiūros duomenis būtų reguliariai teikiami atsiliepimai apie kiekvieną veiksmų programą ir apie visas veiksmų programas. Finansų ministerija turėtų išlaikyti savo vaidmenį vertinant priežiūros duomenis.	√√	Priežiūros duomenys bus suvedami į SFMIS. Vadovaujančioji institucija reguliariai analizuos esamus duomenis ir teiks informaciją kiekvienos veiksmų programos valdymo komitetams, kurie reguliariai rinksis ir svarstys programų įgyvendinimo eigą ir esamas problemas. Kasmet bus rengiamos metinės veiksmų programų įgyvendinimo ataskaitos, kuriose bus analizuojamas veiksmų programų rodiklių pasiekimo lygis. Finansų ministerija, būdama atsakinga už kokybiškų ataskaitų parengimą, pagal poreikį inicijuos vertinimus, susijusius su priežiūros duomenų analize.
12.	Nacionaliniame vertinimo plane taip pat turėtų būti nustatyti mechanizmai, siekiant užtikrinti, kad nepakankamai pasiekti finansiniai ar fiziniai rezultatai, nustatyti per priežiūros sistemas, lemtų specialaus vertinimo darbą. Tokių vertinimų tikslas – nustatyti, kur yra problemų, ir pasiūlyti tinkamus koreguojamuosius veiksmus.	√	Vertinimo funkcijos organizavimas ir procedūros aprašyti kituose teisės aktuose (Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu patvirtintose taisyklėse, veiksmų programose). Vertinimo plane yra numatyta atlikti tokius vertinimus.
13.	Užuot iš naujo išradinėjus dviratį, esama Europos Sąjungos sanglaudos fondo kompiuterinė informacinė valdymo ir priežiūros sistema turėtų būti pritaikyta visų veiksmų programų poreikiams naujuoju programavimo laikotarpiu tenkinti.	√√	Numatoma SFMIS plėtra, sistemą pritaikant 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos programavimo periodo poreikiams. Plačiau žr. 22 psl.
14.	Informacinė valdymo ir priežiūros sistema turi užtikrinti priežiūros duomenų surinkimą iš visų veiksmų programų tam, kad būtų lengviau įvertinti rezultatus pagal kiekvieną veiksmų programą ir pagal visas veiksmų programas.	√√	Numatoma SFMIS plėtra, sistemą pritaikant 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos programavimo periodo poreikiams. Plačiau žr. 22 psl.
15.	Į strategiją taip pat turėtų būti įtraukti regioniniai dalyviai kaip aiški Informavimo ir komunikacijos strategijos tikslinė grupė. Kyla būtinybė užtikrinti, kad regionai būtų gerai informuoti apie ES struktūrinę paramą, atsižvelgiant į jos svarbesnį vaidmenį 2007–2013 metais.	√	Informavimo strategijoje (dabar vadinama – Informavimo planas) bus detaliam apibūdintos tikslinės grupės, tarp jų ir regioniniai partneriai. Taip pat bus išskirtos rekomenduojamos priemonės regioninių partnerių informuotumui stiprinti.
16.	Techninės paramos veiksmų programoje turėtų būti numatyta institucinė sistema, skirta horizontaliųjų prioritetų įgyvendinimo pagal 2007–2013 m. veiksmų programas priežiūrai. Ypač svarbu sudaryti tris darbo grupes horizontaliesiems	√√	Horizontaliųjų prioritetų (lygių galimybių, informacinės visuomenės, regioninės plėtros ir tvarios plėtros) įgyvendinimo mechanizmai remsis keturiomis darbo grupėmis (po atskirą grupę kiekvienai horizontaliajam prioritetui), kurioms vadovaus koordinuojančioji institucija. Darbo grupės sudarys atitinkamą institucijų, dalyvaujančių veiksmų programų

	prioritetams. Jų pagrindinis uždavinys būtų horizontaliųjų prioritetų integravimas į veiksmų programas.		įgyvendinime, bei socialinių ir ekonominių bei regioninių partnerių atstovai. Darbo grupės nagrinės horizontaliųjų prioritetų įgyvendinimą pagal veiksmų programas ir, jeigu būtina, teiks rekomendacijas koordinuojančiajai institucijai dėl horizontaliųjų prioritetų stiprinimo. Darbo grupės teiks informaciją apie horizontaliųjų prioritetų įgyvendinimą kasmetinėms veiksmų programų įgyvendinimo ataskaitoms ir strateginei ataskaitai, nurodytai Tarybos reglamento (EB) Nr. 1083/2006 29 straipsnio 2 dalyje, rengti.
17.	Administracinės sistemos paaiškinime apie ES struktūrinės paramos Lietuvoje valdymą ir įgyvendinimą turi būti nurodyta, kaip Finansų ministerija užtikrins funkcijų atskyrimą tarp vadovaujančiosios, tvirtinančiosios ir audito institucijų. Turi būti aiškiai nurodyti skirtingi departamentai, vaidinantys kokį nors vaidmenį kiekvieno iš šių užduočių vykdyme.	√√	Žr. 6 dalį (Įgyvendinimo nuostatos).

IV PRIEDAS. SUDERINAMUMAS SU KITOMIS VEIKSMŲ PROGRAMOMIS

PRIORITETAS / UŽDAVINYS	SUDERINAMUMAS SU ŽMOGIŠKŲJŲ IŠTEKLIŲ PLĖTROS VEIKSMŲ PROGRAMOS 4 PRIORITETU	SUDERINAMUMAS SU KITŲ VEIKSMŲ PROGRAMŲ TECHNINĖS PARAMOS PRIORITETAIS
Prioritetas. Techninė parama ES struktūrinės paramos, gaunamos pagal Konvergencijos tikslą, administravimui		
1 uždavinys. Administravimo sistemos sukūrimas ir efektyvus jos funkcionavimas įgyvendinant Lietuvos 2007–2013 metų ES struktūrinės paramos panaudojimo strategiją bei Žmogiškųjų išteklių plėtros, Ekonomikos augimo, Sanglaudos skatinimo ir Techninės paramos veiksmų programas		
Bendri ES struktūrinės paramos koordinavimo, valdymo ir kontrolės veiksmai bei ES struktūrinės paramos administravimo gebėjimai bus finansuojami pagal Techninės paramos veiksmų programą, t. y. Techninės paramos veiksmų programos lėšos bus skiriamos institucijoms, kurios yra bendros visoms veiksmų programoms: vadovaujančiajai institucijai, koordinuojančiajai institucijai, tvirtinančiajai institucijai, audito institucijai, mokėjimus atliekančiai institucijai.	Bendrieji viešojo administravimo institucijų veiksmai: nacionalinių ir regioninių strateginių dokumentų, programų, priemonių planų, investicinių planų rengimas ir atitinkamų gebėjimų stiprinimas bus finansuojami iš Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 4 prioriteto „Administracinių gebėjimų stiprinimas ir viešojo administravimo efektyvumo didinimas“.	Įgyvendinančiųjų institucijų ir ministerijų, administruojančių tik vieną teminę veiksmų programą, išlaidos, susijusios su tam tikros teminės veiksmų programos įgyvendinimu, bus finansuojamos pagal tos teminės veiksmų programos techninės paramos prioritetą.
2 uždavinys. Pareiškėjų, projektų vykdytojų ir visuomenės informuotumas apie Žmogiškųjų išteklių plėtros, Ekonomikos augimo, Sanglaudos skatinimo ir Techninės paramos veiksmų programų teikiamą paramą bei įgyvendinimo rezultatus		
Informavimo ir viešinimo išlaidos, susijusios su daugiau nei viena veiksmų programa bus finansuojamos pagal Techninės paramos veiksmų programą.	ES struktūrinę paramą administruojančių institucijų darbuotojų mokymai informavimo ir viešinimo srityje nebus finansuojami iš Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 4 prioriteto „Administracinių gebėjimų stiprinimas ir viešojo administravimo efektyvumo didinimas“.	Tik vieną teminę veiksmų programą administruojančių institucijų informavimo ir viešinimo išlaidos, susijusios su administruojamos veiksmų programos įgyvendinimu, bus finansuojamos pagal tos teminės veiksmų programos techninės paramos prioritetą.
3 uždavinys. Žmogiškųjų išteklių plėtros, Ekonomikos augimo, Sanglaudos skatinimo ir Techninės paramos veiksmų programų vertinimas ir		

vertinimo galimybių stiprinimas		
<p>Vertinimo projektai, susiję su <u>daugiau nei viena veiksmų programa, arba vertinimo galimybių stiprinimo projektai</u> bus finansuojami iš Techninės paramos veiksmų programos. Pagrindinė vertinimo veikla: einamieji strateginiai ir veiklos vertinimai, kurių tikslas pagerinti ES struktūrinės fondų skiriamos paramos kokybę, veiksmingumą, nuoseklumą, ES struktūrinės paramos strategiją ir įgyvendinimą.</p> <p>Vertinimo galimybių stiprinimo veikla: metodinės medžiagos rengimas, mokymai, vertinimo tinklo plėtra, vertinimo viešinimo renginiai ir kt.</p>	<p>ES struktūrinės paramos vertinimas ir vertinimo galimybių stiprinimas nebus finansuojamas iš Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 4 prioriteto.</p>	<p>Vertinimo projektai, susiję <u>tik su Žmogiškųjų išteklių plėtros, Ekonomikos augimo ir Sanglaudos skatinimo veiksmų programos įgyvendinimu</u>, bus finansuojami pagal šių veiksmų programų techninės paramos prioritetus.</p> <p>Pagrindinė vertinimo veikla: einamieji strateginiai ir veiklos vertinimai, kurių tikslas pagerinti ES struktūrinės fondų skiriamos paramos kokybę, veiksmingumą, nuoseklumą, ES struktūrinės paramos strategiją ir įgyvendinimą.</p>

V PRIEDAS. VALSTYBĖS PAGALBOS IŠLYGA

Bet kokia viešoji parama, teikiama pagal šią programą, turi atitikti valstybės pagalbos taisykles, taikytinas tuo metu, kai viešoji parama yra teikiama.

VI PRIEDAS. VIEŠIEJI PIRKIMAI

Vadovaujančioji institucija užtikrina, kad viešieji pirkimai, vykdomi įgyvendinant projektus pagal šią programą, atitiktų direktyvų 2004/17/EB⁸ ir 2004/18/EB⁹ nuostatas ar atitinkamus Sutarties principus.

Vadovaujančioji institucija užtikrina, kad viešosios sutartys ir lengvatos suteikiamos iš Europos socialinio fondo programų finansuojamiems projektams, laikantis direktyvos 2004/17/EB, direktyvos 2004/18/EB, Reglamento (EB) Nr. 1564/2005¹⁰ ar Sutarties principų, kur jie taikytini.

⁸ 2004 m. kovo 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/17/EB dėl subjektų, vykdančių veiklą vandens, energetikos, transporto ir pašto paslaugų sektoriuose, vykdomų pirkimų tvarkos derinimo (OL 2004 m. specialusis leidimas, 6 skyrius, 7 tomas, p. 19).

⁹ 2004 m. kovo 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/18/EB dėl viešojo darbų, prekių ir paslaugų pirkimo sutarčių sudarymo tvarkos derinimo (OL 2004 m. specialusis leidimas, 6 skyrius, 7 tomas, p. 132).

¹⁰ 2005 m. rugsėjo 7 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 1564/2005, nustatantis standartinės formos, naudojamas skelbiant su viešųjų pirkimų procedūromis susijusius pranešimus, pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvas Nr. 2004/17/EB ir Nr. 2004/18/EB (OL 2005 L 257, p. 1).